ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA ČESKÉHO JAZYKA

NADANÉ DÍTĚ NA 1. STUPNI ZÁKLADNÍ ŠKOLY

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Soňa Hrušková
Učitelství pro 1. stupeň ZŠ

Vedoucí práce: PhDr. Jaroslava Nováková, Ph.D.

Plzeň, 2015

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

Plzeň, 20. června 2015

.....
vlastnoruční podpis

Poděkování

Děkuji PhDr. Jaroslavě Novákové, Ph.D., za odborné vedení diplomové práce, cenné rady a připomínky

Obsah

Úvod **2**

1. Nadané dítě a legislativa **4**

1.1 Vymezení nadání 4

1.2 Inteligence a její struktura 6

1.3 Nadání, talent a tvořivost - základní teoretická pojetí 10

1.4 Zákon 16

1.5 Vyhláška 17

2. Specifické potřeby nadaných dětí **21**

2.1 Specifické skupiny nadaných 21

2.2 Specifické požadavky na školu a třídu 22

2.3 Specifické požadavky na práci 25

2.4 Klíčové kompetence rozvíjené u nadaného žáka 26

3. Možnosti vzdělávání nadaných dětí **30**

3.1 Vzdělávání žáků mimořádně nadaných 30

3.2 Oganizace pro vzdělávání nadaných žáků 31

3.3 Školy zaměřené na práci s nadanými dětmi 32

4. Individuální vzdělávací plán (IVP) **35**

4.1 Tvorba individuálního vzdělávacího plánu 35

5. Spolupráce rodiny a dětí **39**

5.1 Výchova a rodinné prostředí 39

6. Soubor cvičení - pracovních listů určených nadaným žákům **41**

Závěr **59**

Resumé **61**

Seznam zkratek **62**

Použitá literatura **63**

Elektronické zdroje **63**

Seznam obrázků **65**

Seznam příloh **66**

Přílohy: **67**

Úvod

V dnešní době je v České republice preferován individuální přístup ke všem dětem, žákům i studentům mateřských, základních i středních, vysokých škol. V rámci jejich vzdělávání je i přesto snaha o výraznější diferenciaci individuálního přístupu k dětem, žákům a studentům se speciálně vzdělávacími potřebami a i k mimořádně nadaným jedincům. Smyslem tohoto přístupu je umožnit vzdělání všem dětem, žákům a studentům v souladu s jejich možnostmi a schopnostmi. Hlavním hlediskem je legislativní rámec, který tento přístup zakotvuje.

Mimo legislativu jsou nutné ale i povahové vlastnosti každého člověka, který dané jedince vychovává, vzdělává, celkově působí na jejich osobnostní rozvoj. Mezi tyto lidé patří přednostně zákonní zástupci dítěte, žáka, studenta, kteří denně mohou ovlivňovat jejich pozitivní, ale i případné negativní projevy, které s vyšším nadáním mohou souviset. Zákonný zástupce je důležitou osobou, která předává hlavní informace o vývoji dítěte, žáka, studenta a vhodných přístupech k němu neopomenutelné další významné osobě, která se na jeho rozvoji podílí, a to pedagogovi, který přichází s tímto jednotlivcem ve školských zařízeních do kontaktu. Velmi důležitá je spolupráce těchto osob.

Děti, žáci a studenti mimořádně nadaní jsou pro dnešní společnost hnacím motorem a perspektivou jejího lepšího rozvoje. Tito jedinci potřebují individuální přístup, aby docházelo k jejich podpoře, motivaci, osobnostnímu rozvoji a přijetí celou společností. Tito lidé nás ostatní obohacují, ukazují nám i jiné přístupy k životním hodnotám, k řešení zátěžových situací, ale samozřejmě i ke vzdělání. Řada těchto jedinců se ve společnosti uplatnila v dřívějších dobách, a to i bez individuálního přístupu. Přesto však řada z nich zažila ústrky, pohrdání, posměch a byli docenění až posmrtně (pokud vůbec). Každý člověk je pro druhého motivací k jeho vlastnímu rozvoji, k uvědomění si sebe sama.

Téma mé diplomové práce - Nadané dítě na 1. stupni základní školy – jsem si zvolila pro svůj zájem o žáky, kteří se vymykají tzv. průměrnému žákovi. Přístup k nim musí být specifický, je zde nutný profesní přístup, nutnost se průběžně vzdělávat v dané oblasti, vymýšlet a aktualizovat pomůcky, doplňující materiály nutné k jejich vzdělávání.

Mimořádně nadané dítě, žák a student je osobnost vyžadující individuální přístup v rámci předškolního i školního vzdělávání. Řada přístupů je ukotvena v legislativním rámci. Řada materiálů a podkladů v rámci výuky je ovšem nutné vytvořit jednotlivými vyučujícími v souladu s osobnostními individualitami žáka.

Konkrétní náplň v praktické části diplomové práce – tvorba pracovních lisů pro žáky 3., 4. a 5. tříd ZŠ.

Diplomová práce je zakončena závěrem a anglickým resumé. V diplomové práci je užito poznámek pod čarou, které odkazují na citovanou literaturu, vysvětlují pojmy či blíže určují dané slovo. V textu je pro přehlednost při výčtu příkladů nebo v případě uvádění titulů literatury v textu uplatněna kurzíva. Pro přehlednost je tučného písma užito i v souboru cvičení.

1. Nadané dítě a legislativa

1.1 Vymezení nadání

Problematice nadaných jedinců je více než sto let věnována pozornost odborníků, avšak není dosud stanoveno jednotné vnímání základních pojmů.[1]

„*Stručný psychologický slovník (1987) definuje schopnosti jako individuálně-psychologické vlastnosti osobnosti, které jsou podmínkou pro úspěšné vykonávání určité produktivní činnosti. Schopnosti se projevují při jejím osvojování v tom, jak rychle a důsledně, snadno a trvale si člověk při stejných ostatních podmínkách osvojuje způsoby organizace a vykonávání této činnosti. Předpokládá se, že schopnosti se utvářejí na základě vloh. Úroveň a stupeň rozvoje schopností vyjadřují pojmy talent a genialita. Nadání pak může být chápáno z různého pohledu*. “[2]

V mnoha jazycích je slovo „nadání“ odvozeno od „dar, dávání.“ Znamená obdarovaný, obdařený, talentovaný.[3]

Nadané dítě

V poslední době vyšlo velké množství publikací zaměřujících se na problematiku spojenou se vzděláváním nadaných dětí a jejich výchovou. Existuje velké množství definic pojmu nadání. Většina se však shoduje v tom, že jde o soubor schopností, díky kterým jedinec dosahuje nadprůměrných výkonů v oblasti tělesné či duševní Žádná přesná definice pro nadané dítě v podstatě neexistuje.

„*Je to dítě, které je takzvaně trochu víc než ostatní děti. Je zvídavější, motoricky schopnější, dobrodružnější, samostatnější, radostnější, dovede lépe uvádět věci do souvislostí. Jestliže takové dítě jeho prostředí akceptuje takové jaké je, nebude jeho nadání žádný problém.*“ [4]

[1] MACHŮ, E. Nadaný žák. Brno, 2010.
[2] FOŘTÍK, V.; FOŘTÍKOVÁ, J. Nadané dítě a rozvoj jeho schopností. Praha, 2007, s. 12.
[3] LANDAU, E. Odvaha k nadání. Praha, 2007.
[4] LANDAU, E. Odvaha k nadání. Praha, 2007, s. 47.

Specifika mimořádně nadaných žáků:

a) žák svými znalostmi přesahuje stanovené požadavky;
b) problematický přístup k pravidlům školní práce;
c) tendence k vytváření vlastních pravidel;
d) sklon k perfekcionismu a s tím související způsob komunikace s učiteli, který může být i kontroverzní;
e) vlastní pracovní tempo;
f) vytváření vlastních postupů řešení úloh, které umožňují kreativitu;
g) malá ochota ke spolupráci v kolektivu;
h) rychlá orientace v učebních postupech;
i) záliba v řešení problémových úloh zvláště ve spojitosti s vysokými schopnostmi oboru; přeceňování svých schopností u žáků s pohybovým nadáním;
j) kvalitní koncentrace, dobrá paměť, hledání a nacházení kreativních postupů;
k) vhled do vlastního učení;
l) zvýšená motivace k rozšiřování základního učiva do hloubky, především ve vyučovacích předmětech, které reprezentují nadání dítěte;
m) potřeba projevení a uplatnění znalostí a dovedností ve školním prostředí.

Podstata nadání a talentu dle Fořtíkové, a kol. : [5]

Vysoké výkony v jakékoliv oblasti mohou být projevem nadání. Testy IQ mohou reflektovat pouze omezené aspekty takového nadání.

a) verbální nadání - verbální nadání nebo schopnost vysokého výkonu při testech a plnění úkolů
b) kreativní nadání a inovativnost daná výsledky a výkonem
c) schopnost vést, která se projevuje v jednání a Interakcí s okolím
d) sociální a osobní dovednosti vedoucí k úspěchu
e) vysoké výkony v jednom nebo více školních předmětech
f) vysoké výkony v mimoškolní oblasti

[5] FOŘTÍKOVÁ, J. (ed.); JURÁŠKOVÁ, J.; MONTGOMERYOVÁ, D.; REISOVÁ, S.; RENZULLI, J. Úspěšná výuka mimořádně nadaných dětí. Praha: Triton, 2008.

g) vysoká poznávací schopnost - plánování, řešení skutečných problémů,
h) schopnost podávat vysoký výkon/talent v oblasti hudby, tance, dramatu, sportu, výtvarného umění, konstrukce, technologií
i) velmi dobré komunikační schopnosti
j) podnikatelské schopnosti a obchodní postřeh
k) humor

1.2 Inteligence a její struktura

Názory na definování pojmu inteligence se velmi liší již od doby, kdy se začala měřit. Odhlédneme-li od definic, které inteligenci chápou jako úspěšnost v IQ testech [6], většina odborníků ji definuje jako úspěšnost v řešení problémů, bystrost v úsudku a přizpůsobivost novým situacím. Např. W. Stern definoval inteligenci jako schopnost přizpůsobit se novým požadavkům tím, že se užije myšlenkových prostředků odpovídajících účelu. Jeden z největších průkopníků výzkumů v oblasti inteligence C. Spearman považoval inteligenci za schopnost vidět souvislosti. Autor individuálních testů inteligence Wechsler v ní viděl globální schopnost jedince postupovat tak, aby jeho činnost byla podřízena účelu, aby racionálně myslel a účinně postupoval v daném prostředí.

Intelektové nadání také disponuje možnostmi velmi exaktního měření. Psychologické testy zjišťující intelektový výkon (inteligenční testy) jsou nejprobádanější složkou psychometrických metod vůbec. Inteligenční testy mají za sebou dlouhou historii a výzkum v této oblasti velmi pokročil. Od prvních testů A. Bineta uplynulo zhruba 100 let a inteligence je dnes chápána v daleko širším rámci. Hovoří se stále více o struktuře či různých typech inteligence než o jednolité globální schopnosti, která by inteligenci vymezovala.

[6] MACKINTOSH, N. J. IQ a inteligence. Praha, 2000.

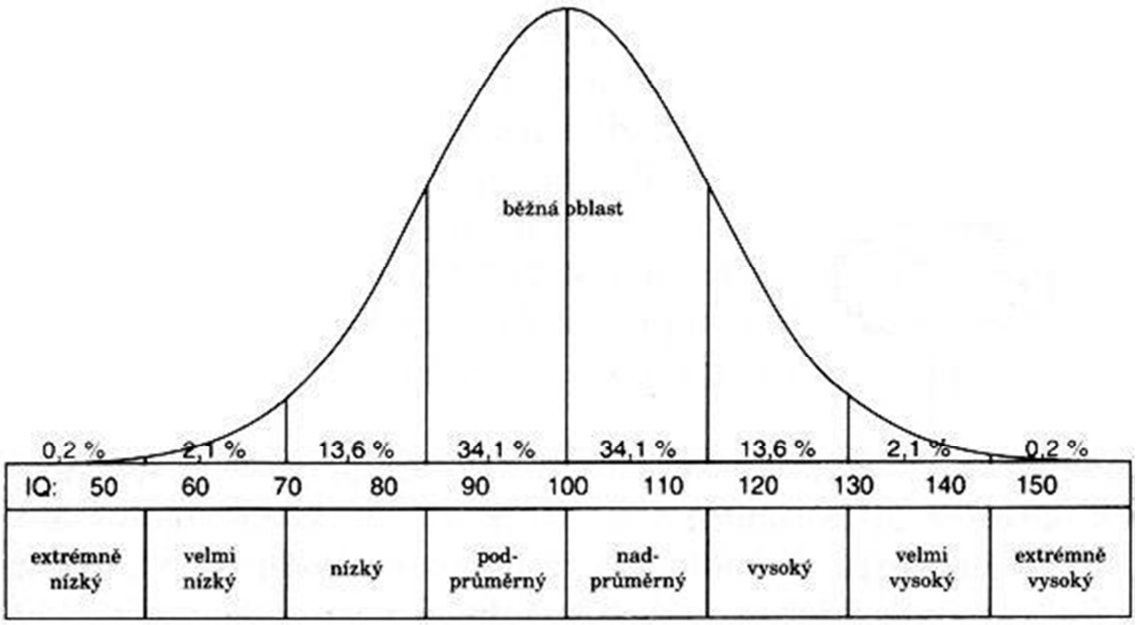

Obrázek č. 1: Gaussova křivka" převzato z www.google.com

Takto vypadá Gaussova křivka rozložení hodnot IQ v populaci: největší množství jedinců, a to více než 50 %, odpovídá hodnotám IQ mezi 90 a 110. Jak úměrně klesá počet osob s hodnotami výrazně nižšími, stejným způsobem klesá na křivce procento jedinců, u nichž můžeme naměřit hodnoty ukazující na vysoký nadprůměr.

Geniálních jedinců jsou mezi námi již jen desetiny procenta. Jde v podstatě o stejně zvláštní a řídký jev, jako jsou občané s mentální retardací. Přese vše geniální jedinci existují v každé lidské populaci a výsledky záslužné práce mnoha z nich zůstávají nesmrtelné.

Hranice stanovená pro mimořádný intelekt mezinárodní společností Mensa MKN-10 je hodnota IQ 130 dosažená ve standardizovaném inteligenčním testu. Takovéhoto výsledku dosahují přibližně dvě až tři procenta populace celosvětově.

Na počátku 20. století, kdy se začali odborníci problematikou měření inteligence zabývat, se snažili najít jeden faktor, který ovlivňuje výši inteligence. Tehdy byla provedena měření určitého vzorku dětí, na jejichž základě byl stanoven tzv. inteligenční kvocient - který vyjadřuje výši inteligence a je dán rovnicí:

$$IQ = \frac{\text{mentální věk}}{\text{chronologický věk}} \times 100$$

Osoba, která dosahuje IQ 100, je v podstatě člověk, jehož mentální úroveň přesně odpovídá jeho věku. IQ 150 by pak ve zjednodušeném příkladu ukazoval, že např. desetiletý chlapec má mentální úroveň čtrnáctiletého. Tato rovnice se ukázala nevyhovující pro dospělé, neboť jejich mentální věk již tímto způsobem nestoupá. Začalo se tedy využívat rovnice poměru mezi jedincem a reprezentativním vzorkem populace dané věkové kategorie.

Přes mnoho zkoumání inteligence a způsobů jejího měření se věřilo, že ji lze měřit na základě jednoho společného faktoru (tzv. „g“ faktor[7]), ale postupem času začaly pronikavě působit i teorie zdůrazňující mnohofaktorovou povahu inteligence. Asi dodnes nejznámějším autorem teorie „mnohočetných inteligencí“ je americký psycholog Howard Gardner, který v 80. letech přišel s teorií sedmi typů inteligence[8], které v letech 90. ještě obohatil o další.

Klíčovou myšlenkou Gardnera je, že inteligence není jednolitá veličina, ale je více druhů, které existují nezávisle na sobě. Někdo tedy např. disponuje inteligencí hudební a jiný lingvistickou. Gardner původně definoval tyto typy inteligence: inteligenci verbální, matematicko-logickou, prostorovou, hudební, pohybovou a personální. Tyto typy intelektového nadání lze ve stručnosti definovat asi takto:[9]

1. **Jazyková (lingvistická) inteligence**

Citlivost na význam a pořadí slov, stejně jako na funkce jazyka.

Oblíbené činnosti, způsoby rozvoje: psaní (dopisů, deníku, povídek, básní, tvorba vlastního časopisu), čtení, snadné zapamatování si jmen, míst, dat, podrobností, sdělování a vysvětlování nových poznatků a názorů, vymýšlení fantastických historek, vyprávění vtipů a příběhů, řešení i sestavování křížovek.

2. **Logicko-matematická inteligence**

Logické přístupy k řešení problémů, orientace ve světě předmětů, čísel.

[7] G-factor - test vrozeného intelektu.
[8] Intelektt - je dispozice pro myšlení, učení a adaptaci a projevuje se intelektovým výkonem.
[9] GRECMANOVÁ, H.; URBANOVSKÁ, E.; NOVOTNÝ P. Podporujeme aktivní myšlení a samostatné učení žáků. Olomouc, 2000.

Oblíbené činnosti: oblíbené časté a rychlé počítání aritmetických příkladů z hlavy, jakékoliv početní činnosti, výpočet šancí a pravděpodobností, řešení logických hádanek a problémů, šachy, dáma a jiné strategické hry, otázky typu „Kde končí vesmír?“ apod.

3. **Prostorová inteligence**

Schopnost vnímání prostoru, vizuální stránky světa, schopnost imaginace.

Oblíbené činnosti: umělecké aktivity (výtvarná činnost), kreslení přesné podoby lidí nebo věcí, čtení i tvorba map, navigování, užívání nákresů a plánů, vytváření názorných schémat jakékoli informace. Prostorově inteligentní jedinci si snadno pamatují informace vizuálního charakteru (filmy, fotografie, obrazy...)

4. **Hudební (hudebně-rytmická) inteligence**

Citlivost na zvuky okolí, vnímání melodie, rytmu, tónů.

Oblíbené činnosti: schopnost hrát a improvizovat na hudební nástroj, dobře intonovat, pamatování si melodie, rozeznávání chybné intonace. Hudebně nadaní udrží rytmus, učí se často při hudbě a vyžadují tzv. zvukovou kulisu.

5. **Tělesně pohybová (kinestetická) inteligence**

Schopnost používat tělo k sebe vyjadřování, zručnost v manipulaci s předměty.

Oblíbené činnosti: obliba různých pohybových aktivit (plavání, turistika, cyklistika...). Kinesteticky inteligentní jsou úspěšní ve sportech, tanci, jsou neustále v pohybu, vrtí se, jsou zruční při manuálních činnostech, dobře napodobují gesta, pohyby...

6. **Interpersonální inteligence**

Schopnost všímat si a rozlišovat nálady, temperament, motivaci a intence druhých.

Oblíbené činnosti: navazování a udržování mnoha společenských kontaktů a přátelství, četné mimoškolní aktivity, zapojování se do skupinových her, společná práce v týmu, diskuse, naslouchání druhým a diskuse s nimi, péče o jiné děti a lidi, kteří potřebují pomoc.

7. **Intrapersonální (metakognitivní) inteligence**

Schopnost rozumět vlastním pocitům a využívat je k řízení vlastního chování.

Charakteristiky intrapersonálně nadaných: projevují smysl pro nezávislost, nebo mají silnou vůli, mají vyhraněné názory, jsou rádi sami (věnují se osobním zájmům, učení, projektům), jdou svou cestou ve způsobu oblékání a chování, zaujímají vlastní postoje.

Dobré je tyto jedince vést k tomu, aby: si vedli osobní deník, stanovili si osobní cíle a kontrolovali jejich dosažení, plánovali využití času, předvídali, uvědomovali si, co znají, umějí a dokáží, a věděli, co ještě chtějí znát, dokázat, umět..., povídali o svých citech, náladách a rozuměli jim.

Inteligence je jedním z hlavních predikátorů školního výkonu. Samotné inteligenční testy byly již ve svém prvopočátku vytvořeny k tomu, aby měřily úspěšnost žáků ve škole. Následující přehled podává informace o souvislosti mezi délkou ukončené školní docházky a hladinou IQ (v průměrných hodnotách).

1.3 Nadání, talent a tvořivost - základní teoretická pojetí

Definování nadání a talentu bylo a je teoreticky uchopováno mnohými odborníky. Stejně jako u problematiky inteligence neexistuje jedna ústřední definice.

Na začátek je nutno předeslat, že pojmy nadání a talent se často překrývají, někdy jsou však i vymezovány zvlášť. Jednou z možností rozlišování je užívat pojmu „nadání“ pro akademické disciplíny a „talent“ pro umělecké a sportovní obory. Např. F. Gagné rozlišuje mezi talentem a nadáním na jiné úrovni. Neexistují jen teorie, ale také zjednodušené modely, které budou v této kapitole přestaveny. Jde o ty, které zásadně ovlivnily teoretické chápání nadání a jeho výzkum.

Renzulliho model tří kruhů (USA)

Renzulliho model 3 kruhů Je známý a poměrně hojně aplikovaný model nadání. Zejména proto, že upozorňuje na nepřesnosti poznávacích modelů, které se zaměřují hlavně na úroveň inteligence. Renzulli naopak nadání vnímá jako spolupráci tří základních složek, které jsou v harmonii.

1. Nadprůměrná schopnost, v tomto případě se jedná o inteligenci.

2. Zaujetí pro úkol – jde o vysokou motivaci, odolnost, vytrvalost a pracovitost.
3. Tvořivost – originální myšlení a tvůrčí vynalézavost. [10]

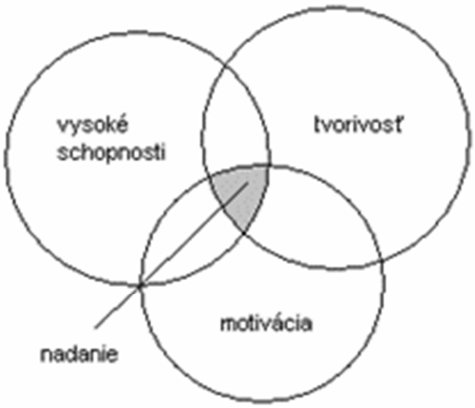

Obrázek č. 2: Renzulliho „model 3 kruhů" převzato z www.google.com

Mónksův model (Nizozemí)

Jedním z vývojových psychologů, který byl prací Josepha Renzulliho významně ovlivněn ve svém teoretickém bádání, byl Franz J. Mónks - nizozemský odborník německého původu, který doplnil původní model o faktory prostředí, a to školu, rodinu a okruh přátel neboli širší veřejnosti. Tyto složky tvoří hrany rovnoramenného trojúhelníku, který je zásadním podložím adaptovaného tříkruhového modelu nadání. O skutečnosti, že Renzulliho práce ovlivnila Monksovo působení, nesvědčí jen adaptace modelu nadání. Se značným přispěním J. Renzulliho vzniklo v osmdesátých letech (1988) při nizozemské Katolické univerzitě v Nijmegenu Centrum pro studium nadání a tříkruhový model nadání v trojrozměrné pyramidě si vzalo jako symbol činnosti centra. Tak vzniklo první univerzitní centrum studia problematiky nadání a péče o nadané děti v Evropě.

Zdůraznil tak význam prostředí, ve kterém se nadání realizuje a zároveň vliv rodiny, ale i svých vrstevníků a v neposlední řadě edukační vlivy. [11]

[10] MACHŮ, E. Nadaný žák. Brno, 2010.
[11] MACHŮ, E. Nadaný žák. Brno, 2010.

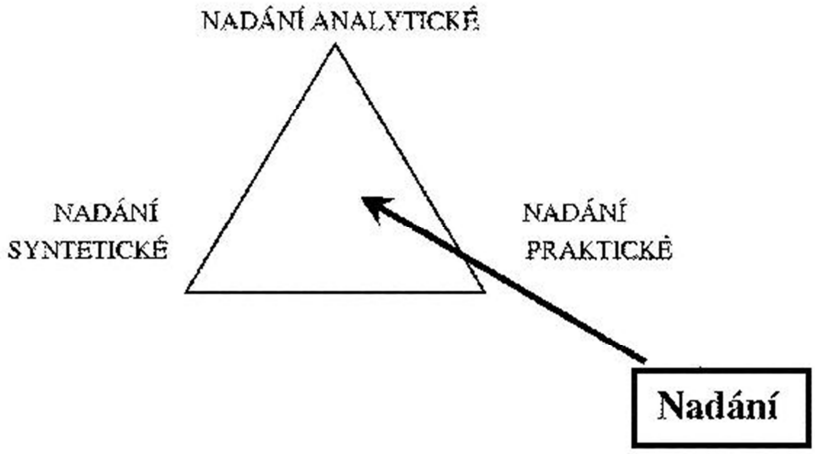

Obrázek č.3: **„** Mónksův model ” převzato z www.google.com

Sternbergův triarchický model inteligence (USA)

Robert Sternberg - jedna z největších osobností současné kognitivní psychologie - je autorem teorie, kterou nazývá triarchickou teorií inteligence. Jeho teorie je vnitřně velmi precizně strukturována a na první pohled může působit hodně komplikovaným dojmem. Při prvním bližším pohledu již ale poskytuje velmi logické vazby jednotlivých myšlenkových kroků, kterými se ubírá. Je velmi podnětná v pohledu na současné studium inteligence a nadání.

Na základě své teorie inteligence definuje tyto tři druhy nadání:

1. **Analytické nadání** - schopnost rozebrat problém a rozumět jeho částem. Lidé, kteří jsou v této oblasti silní, jsou úspěšní v inteligenčních testech, protože ty kladou primární důraz právě na analytické schopnosti. Např. analogie, porozumění textu, řešení logických matic atd. Jinými slovy, analytická inteligence je právě ta, kterou měří IQ testy.

2. **Syntetické nadání** - schopnost pochopení problému, intuice a kreativity. Syntetické nadání je patrné u lidí, kteří jsou chápaví, intuitivní a kreativní a dobře zvládají adaptaci v nových situacích. Tito lidé nemusejí nutně uspívat v IQ testech, často vidí v zadání hlubší souvislosti, než byly tvůrcem testu zamýšleny. I když nemusí jít o osoby s nejvyšším IQ, jde o osobnosti s největším přínosem ve vědě, literatuře a umění.

3. **Praktické nadání** - aplikace analytické či syntetické inteligence do praxe. Praktická inteligence zahrnuje aplikaci jakýchkoliv analytických či syntetických schopností do každodenních pragmatických situací. Člověk s tímto typem nadání zhodnotí prostředí a velmi rychle nalézá způsoby řešení situace. Je specialista na využívání schopností v praktickém životě.

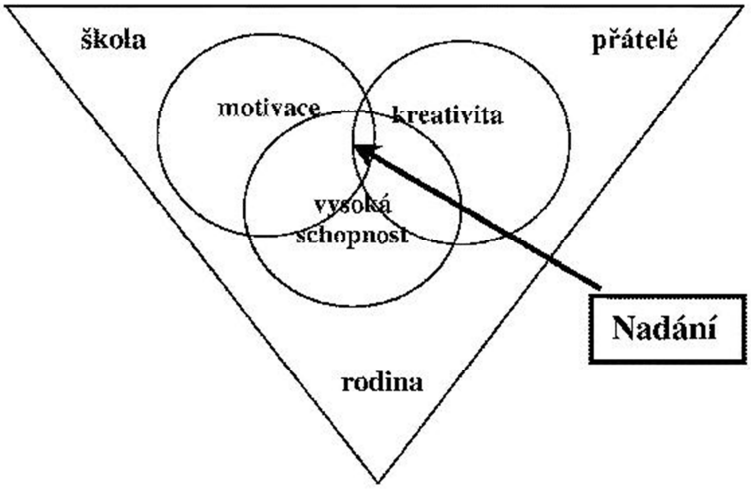

Obrázek č. 4: „ Sternbergův triarchický model inteligence ” převzato z www.google.com

Diferenciovaný model nadáni a talentu dle Frangoyse Gagného (Kanada)

Výchozí momenty teorie:

většina teoretiků nadání a talentu tyto pojmy nerozlišuje; pokud ano, pak nadání je chápáno v rovině intelektové a talent jako složka non-intelektová (talent umělecký, technický či sportovní); mezi nadáním a talentem by mělo být exaktně rozlišováno.

Existují přirozeně snadné vzory chování, které nejsou výsledkem systematického tréninku v dané oblasti činnosti. Tato spontaneita je především patrná u malých dětí, kde je možnost systematické průpravy nerealizovatelná, nebo u dospělých, kteří zkoušejí určitou činnost poprvé. Nadání - přirozená schopnost či vloha - je právě takto popsanou schopností.

Jinou oblast tvoří mimořádné schopnosti mistrovství v dané oblasti lidské činnosti, které jsou výsledkem systematické průpravy a v procesu získávání mimořádných schopností zde hraje velkou roli prostředí. V tomto případě hovoříme o talentu - rozvinuté schopnosti, získané dovednosti.

Další oblastí, o které se v současné pedagogice nadaných diskutuje, je posun od řešení problémů k vyhledávání problémů. Naše škola staví před žáky denně stovky

příkladů, učí je a později zkouší, jak daný algoritmus řešení zvládli. Současná doba však již nepotřebuje tolik mechanických řešitelů předložených úloh. Manuální práce je do velké míry nahrazena technologiemi, v matematické rovině za nás mnoho problémů řeší počítače.

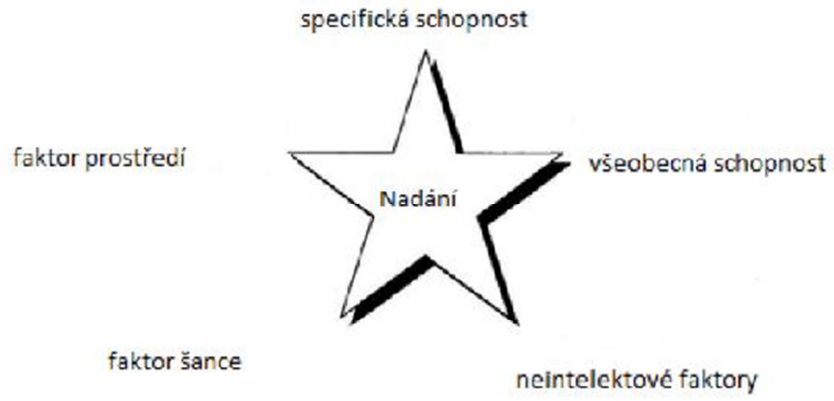

Obrázek č. 5: „Diferenciovaný model nadáni a talentu dle Frangoyse Gagného " převzato z www.google.com

Psychosociální model A. J. Tannenbauma

Jeho definice nadaných jedinců klade důraz na tzv. realizační složku nadání. Rozlišuje mezi tvůrci – jedinci, jež vymýšlejí nové nápady a mezi konzumenty – ti pouze přebírají teorie od ostatních. Ve svém modelu nám přednesl 5 faktorů, jejichž spolupůsobení má vliv na realizační složku nadání.

1. Všeobecná schopnost - intelektová schopnost, jež dopomáhá jedinci ke kvalitním výkonům
2. Specifická schopnost - je to schopnost výjimečného výkonu v některém z oceňovaných oborů lidské činnosti
3. Neintelektové faktory – zahrnují sociální a emocionální složku, sebevědomí, motivace
4. Faktor šance – události v životě člověka, které zásadně ovlivňují průběh života jedince
5. Faktor prostředí – vliv prostředí, ve kterém se jedinec rozvíjí (škola, rodina, přátelé)[12]

[12] MACHŮ, E. Nadaný žák. Brno, 2010.

Tabulka č. 1

Jméno žáka: .....

Třída: .....

Sledovaná oblast: .....

datum	situace učební	situace jiná	kontakt s vrstevníky	samostatnost	vztah k autoritě

1.4 Zákon

Zákon č. 561/2004 Sb.
o předškolním, základním středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), který nabyl účinnosti 1. ledna 2005. Zabývá se vzděláváním talentovaných dětí v části "Vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů nadaných" a to konkrétně v § 17, § 18 a § 19.

§17
Vzdělávání nadaných dětí, žáků a studentů
V §17 se píše:
(1) Školy a školská zařízení vytvářejí podmínky pro rozvoj nadání dětí, žáků a studentů.
(2) K rozvoji nadání dětí, žáků a studentů lze uskutečňovat rozšířenou výuku některých předmětů nebo skupin předmětů. Třídám se sportovním zaměřením nebo žákům a studentům vykonávajícím sportovní přípravu může ředitel školy odlišně upravit organizaci vzdělávání.
(3) Ředitel školy může mimořádně nadaného nezletilého žáka na žádost osoby, která je v souladu se zvláštním právním předpisem nebo s rozhodnutím soudu oprávněna jednat za dítě nebo nezletilého žáka (dále jen „zákonný zástupce“) a mimořádně nadaného zletilého žáka nebo studenta na jeho žádost přeřadit do vyššího ročníku bez absolvování předchozího ročníku. Součástí žádosti žáka, který plní povinnou školní docházku, je vyjádření školského poradenského zařízení a registrujícího praktického lékaře pro děti a dorost. Podmínkou přeřazení je vykonání zkoušek z učiva nebo části učiva ročníku, který žák nebo student nebude absolvovat. Obsah a rozsah zkoušek stanoví ředitel školy.

§ 18
Individuální vzdělávací plán
Dle §18
může ředitel školy s písemným doporučením školského poradenského zařízení povolit nezletilému žákovi se speciálními vzdělávacími potřebami nebo s mimořádným nadáním na žádost jeho zákonného zástupce a zletilému žákovi nebo studentovi se speciálními vzdělávacími potřebami nebo s mimořádným nadáním na jeho žádost vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu. Ve středním vzdělávání nebo vyšším odborném

vzdělávání může ředitel školy povolit vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu i z jiných závažných důvodů.

§ 19
V §19 stanoví Ministerstvo prováděcím právním předpisem pravidla a náležitosti zjišťování vzdělávacích potřeb dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů nadaných a úpravu organizace, přijímání, průběhu a ukončování vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a nadaných, náležitosti individuálního vzdělávacího plánu a podmínky pro přeřazování do vyššího ročníku.

1.5 Vyhláška

Vyhláška č. 73/2005 Sb.
o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných.

Vzděláváním mimořádně nadaných dětí, žáků a studentů se zabývá konkrétně v § 12, § 13 a § 14.

§ 12
V § 12 se za
(1) mimořádně nadaného žáka pro účely této vyhlášky rozumí jedinec, jehož rozložení schopností dosahuje mimořádné úrovně při vysoké tvořivosti v celém okruhu činností nebo v jednotlivých rozumových oblastech, pohybových, uměleckých a sociálních dovednostech.
(2) Ke vzdělávacím potřebám žáka s mimořádným nadáním se vyjadřuje školské poradenské zařízení.
(3) Pro mimořádně nadané žáky může ředitel školy vytvářet skupiny ve kterých se vzdělávají žáci stejných nebo různých ročníků v některých předmětech.

§ 13

Individuální vzdělávací plán

V §13 se může uskutečnit

(1) vzdělávání mimořádně nadaných žáků podle individuálního vzdělávacího plánu, který vychází ze školního vzdělávacího programu příslušné školy závěrů psychologického vyšetření a vyjádření zákonného zástupce žáka nebo zletilého žáka. Je závazným dokumentem pro zajištění vzdělávacích potřeb mimořádně nadaného žáka.

(2) Individuální vzdělávací plán je součástí dokumentace žáka.

(3) Individuální vzdělávací plán obsahuje:

a) závěry psychologických vyšetření, která blíže popisují oblast, typ a rozsah nadání a vzdělávací potřeby mimořádně nadaného žáka, případně vyjádření registrujícího praktického lékaře pro děti a dorost,

b) údaje o způsobu poskytování individuální pedagogické nebo psychologické péče mimořádně na-danému žákovi,

c) vzdělávací model pro mimořádně nadaného žáka, časové a obsahové rozvržení učiva, volbu pedagogických postupů, způsob zadávání a plnění úkolů, způsob hodnocení, úpravu zkoušek,

d) seznam doporučených učebních pomůcek, učebnic a materiálů,

e) určení pedagogického pracovníka školského poradenského zařízení, se kterým bude škola spolu-pracovat při zajišťování péče o mimořádně nadaného žáka,

f) personální zajištění úprav a průběhu vzdělávání mimořádně nadaného žáka,

g) určení pedagogického pracovníka školy pro sledování průběhu vzdělávání mimořádně nadaného žáka a pro zajištění spolupráce se školským poradenským zařízením,

h) předpokládanou potřebu navýšení finančních prostředků nad rámec prostředků státního rozpočtu poskytovaných podle zvláštního právního předpisu.

(4) Individuální vzdělávací plán je vypracován po nástupu mimořádně nadaného žáka do školy nejpozději však do 3 měsíců po zjištění jeho mimořádného nadání. Individuální vzdělávací plán může být doplňován a upravován v průběhu školního roku.

(5) Za zpracování individuálního vzdělávacího plánu odpovídá ředitel školy. Individuální vzdělávací plán se vypracovává ve spolupráci se školským poradenským zařízením a zákonným zástupcem žáka nebo zletilým žákem.

(6) Ředitel školy seznámí s individuálním vzdělávacím plánem zákonného zástupce žáka nebo zletilého žáka, který tuto skutečnost potvrdí svým podpisem.

(7) Určený pedagogický pracovník školy sleduje průběh vzdělávání mimořádně nadaného žáka a poskytuje společně se školským poradenským zařízením podporu žákovi i jeho zákonným zástupcům.

§ 14

Přeřazení do vyššího ročníku

Dle §14 může

(1) ředitel školy přeřadit mimořádně nadaného žáka do vyššího ročníku bez absolvování předchozího ročníku na základě zkoušky před komisí, kterou jmenuje ředitel školy.
(2) Komise je nejméně tříčlenná a tvoří ji vždy:

a) předseda, kterým je zpravidla ředitel školy nebo jím pověřený učitel,
b) zkoušející učitel, jímž je vyučující předmětu dané vzdělávací oblasti, v prvním až pátém ročníku základního vzdělávání vyučující daného ročníku,
c) přísedící, kterým je učitel vyučující předmětu dané vzdělávací oblasti.

(3) Termín konání zkoušky stanoví ředitel školy v dohodě se zákonným zástupcem žáka nebo se zletilým žákem. Není-li možné žáka ze závažných důvodů ve stanoveném termínu přezkoušet, stanoví ředitel školy náhradní termín zkoušky.
(4) Žák může v 1 dni skládat jen 1 zkoušku.
(5) Ředitel školy stanoví obsah, formu a časové rozložení zkoušky s ohledem na věk žáka. Zkouška ověřuje vědomosti a dovednosti umožňující žákovi plynulý přechod do vyššího ročníku a je zaměřena na jednotlivý předmět nebo vzdělávací oblast.
(6) Výsledek zkoušky určí komise hlasováním. V případě rovnosti hlasů rozhodne hlas předsedy.
(7) O zkoušce se pořizuje protokol, který je součástí dokumentace žáka.
(8) Ředitel školy sdělí výsledek zkoušky prokazatelným způsobem zákonnému zástupci žáka nebo zletilému žákovi.
(9) Za neabsolvovaný ročník nebude žákovi vydáno vysvědčení. V následujících vysvědčeních se na zadní straně uvede, které ročníky žák neabsolvoval.

ze dne 25. května 2011, kterou se mění vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných a to takto:

§ 1

Dle § 1 se uskutečňuje

(1) vzdělávání dětí, žáků a studentů (dále jen „žák“) se speciálními vzdělávacími potřebami (dále jen „speciální vzdělávání“) a vzdělávání žáků mimořádně nadaných s využitím vyrovnávacích a podpůrných opatření.

(4) Podpůrnými opatřeními při vzdělávání mimořádně nadaných žáků se pro účely této vyhlášky rozumí využití speciálních metod, postupů, forem a prostředků vzdělávání, didaktických materiálů, poskytování pedagogicko-psychologických služeb, nebo jiná úprava organizace vzdělávání zohledňující vzdělávací potřeby těchto žáků.

2. Specifické potřeby nadaných dětí

2.1 Specifické skupiny nadaných

Dle Hříbkové[13] problematika nadaných dětí u adolescentů, jejíž běžným a tradičním tématem, jak v pedagogice, tak u aplikovaných psychologických disciplín, kde fungují pedagogicko-psychologická poradenská pracoviště, došlo k vyčlenění do tzv. rizikových skupin v rámci naši společnosti. Pro osobnostní přístup k nadání jedince je charakteristické, že se na jeho rozvoji podílejí autoři s praktickými zkušenostmi. Tito autoři přichází do kontaktu s populací nadaných dětí, a tak potvrdili, že tyto určité skupiny vyžadují častější PPP[14] péči.

Postřehy pedagogů, zkušenosti s klienty PPP a s výsledky různých výzkumů poukazují na skutečnost, že rizikovými skupinami v populaci jsou zejména:

a) děti s extrémně vysokým IQ[15]
Rozlišují se tři základní typy:
1.typ: Mimořádná celková psychická akcelerace[16] vývoje
2.typ: Dítě,které je schopno podávat zcela mimořádné výkony, přinejmenším srovnatelné s výkony dospělého profesionála v dané oblasti (např. W.A.Mozart)
3.typ: Jsou takzvaní „savanisti“ to znamená jedinci většinou mentálně retardovaní, kteří v určité velmi úzké a specifické oblasti podávají mimořádné výkony – pamětní, počtářské, atd
b) nadané dívky
c) handicapovaní nadaní

Zrakově postižení, sluchově postižení, řečová postižení, tělesně postižení a nemocní, mentálně postižení, obtížně vychovatelní, žáci s poruchami učení (dyslexie, dysgrafie, dysortografie, dyskalkulie i další formy), kombinovaně postižení.

[13] HŘÍBKOVÁ, L. Nadání a nadaní : pedagogicko-psychologické přístupy, modely, výzkumy a jejich vztah ke školské praxi. Praha, 2009.

[14] PPP - poskytuje odborné psychologické a speciální pedagogické služby a konzultace žákům i pedagogům.

[15] IQ - inteligenční kvocient, zkráceně IQ, je standardizované skóre používané jako výstup standardizovaných inteligenčních (a jiných výkonových) psychologických testů k vyčíslení inteligence člověka v poměru k ostatní populaci.

[16] Akcelerace - zrychlení, zrychlování.

Přináší jistá pozitiva jak žákům postiženým, kteří si mohou osvojit způsoby sociálního chování, mohou být více motivovány existencí v normální třídě, tak žákům nepostiženým, kteří se mohou naučit s nimi komunikovat, navázat vztahy, pomáhat druhým

d) nadané děti z odlišného etnického prostředí
Nejvíce zátěžový faktor v podobě odlišného jazykového, kulturního původu a jiného náboženství, jenž tvoří bariéru.

e) nadané děti předškolního věku

Rozlišují se tři základní typy:
Mimořádná celková psychická akcelerace[17] vývoje

2.2 Specifické požadavky na školu a třídu

Péče o mimořádně nadané ve školském systému: Mimořádně nadaní žáci mají specifické potřeby, na které je zapotřebí reagovat a vytvářet pro ně vhodné podmínky. Tato skutečnost má oporu v zákoně č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) a navazujících vyhláškách. Legislativní rámec umožňuje otevřít řediteli školy pro mimořádně nadané děti speciální třídy nebo vytvářet pracovní skupiny pro mimořádně nadané v rámci třídy nebo tříd. Počet dětí ve speciální třídě je dán vyhláškou č. 73/2005 Sb., kde počet dětí ve speciální třídě se pohybuje od 6 do 14 žáků.

Náš školský systém upřednostňuje spíše integrační model v péči o nadané děti. V zahraničí např. na Slovensku jsou známé segregační formy péče ve formě speciálních škol pro nadané. V nich se postupuje rychlejším tempem, program školy je soustředěn pouze na potřeby nadaných, nevýhodou je neprovázanost s běžnou populací.

Charakteristiky nadaného dítěte

[17] Akcelerace - zrychlení, zrychlování.

Po představení základních teoretických východisek chápání nadání je nutno, aby teoretické přístupy byly uplatněny v praktické rovině.

Nadané děti mají svá charakteristická specifika. Abychom mohli nadané děti dobře identifikovat.

Pozitivní faktory nadaného dítěte

a) jsou extrémně vyspělé v jakékoli oblasti učení a výkonu
b) vykazují asynchronní vývoj. Mohou být významně napřed v některých oblastech a v jiných oblastech vykazovat věkově adekvátní nebo dokonce opožděný vývoj (např. dokáží číst již ve třech letech, ale ještě v pěti si neumějí zavázat tkaničku u bot)
c) mají na svůj věk širokou slovní zásobu a vyspělý verbální projev
d) mají neskutečnou paměť
e) některé věci se naučí neuvěřitelně rychle bez pomoci druhých
f) zvládají složitější myšlenkové operace než jejich vrstevníci
g) vykazují schopnost práce s abstraktními myšlenkami s minimem konkrétní zkušenosti pro pochopení
h) vidí jasně vztahy příčiny a následku
i) vidí vzorce, vztahy a souvislosti, které jiní nevidí
j) vždy přicházejí s „lepšími způsoby“ řešení věcí. Navrhují je spolužákům, učitelům a dalším dospělým - ne vždy vhodným způsobem
k) dávají přednost komplexním a náročným úkolům
l) jsou schopny přenášet své vědomosti do nových situací a řešení problémů;
m) chtějí se podělit o vše, co vědí
n) jsou zvědavé ve všem, co se děje okolo nich, a kladou nekonečné otázky;
o) jsou nadšenými a ostražitými pozorovateli
p) jsou horlivé, někdy extrémně citlivé či vznětlivé. Dokážou být zcela pohlceny aktivitami či myšlenkami
q) mají často mnoho (neobvyklých) zájmů, koníčků a sbírek
r) jsou silně motivovány dělat věci, které je zajímají, svým vlastním způsobem, raději pracují nezávisle, některé dokonce samostatně
s) mají ohromnou míru energie

t) mají cit pro krásno a lidské pocity, emoce a očekávání

u) mívají zvýšený smysl pro spravedlnost, morálku a fair play. Zajímají se a vnímají osobně globální problémy

v) mají sofistikovaný smysl pro humor

w) rády jsou ve vedení, mohou být přirozenou autoritou

Negativní faktory nadaného dítěte

a) odmítají práci, nebo pracují nedbale

b) jsou nervózní při tempu práce třídy, které považují za nedostatečné, málo aktivní, nebo když nevidí jasný pokrok práce

c) protestují proti rutinní a předvídatelné práci

d) kladou choulostivé otázky, vyžadují zdůvodnění, proč se mají věci dělat určitým způsobem

e) odmítají určování práce a příkazy

f) během dne sní

g) ovládají třídní diskuse

h) bývají panovačné k učitelům i spolužákům

i) jsou netolerantní k nedokonalosti vůči sobě i ostatním

j) jsou přecitlivělé vůči kritice, snadno se rozpláčou

k) odmítají se podřídit

l) odmítají kooperativní učení

m) „hrají divadlo“ a ruší spolužáky

n) mohou se stát „třídním šaškem

Speciální třídy pro nadané[18]

V těchto třídách obvykle vyučuje více učitelů - zpravidla 2, speciálně vyškolených v oblasti péče o nadané. Děti pracují podle upravených osnov, mají k dispozici speciální učebnice, materiály. Učitelé pracují s homogenní výkonnostní skupinou, mohou postupovat rychleji. Nevýhodou je ztráta kontaktu s vrstevníky i zajištění odpovídajícího

[18] Nadání - přestože je problematice nadání věnována již více než sto let pozornost odborníků, není dosud stanovena jednotná definice nadání, eventuálně mimořádného nadání. Také odhadované množství nadaných žáků se u jednotlivých autorů liší.

počtu dětí - zpravidla realizovatelné ve větším městě - doposud u nás třídy zařízeny v Praze, Olomouci a Českých Budějovicích. Skupiny mimořádně nadaných v rámci jedné třídy - při realizování tohoto modelu se spojují mimořádně nadané děti z jednoho ročníku do jedné skupiny a jsou integrovány v běžné třídě. Tato skupina se pak učí jako celek podle individuálního plánu, má obohacené učivo např. v matematice, českém jazyce, cizím jazyce apod. Výhodou je, že v rámci běžné třídy dochází k přiměřeným sociálním interakcím mezi mimořádně nadanými a běžnou populací, děti se učí sociálním kontaktům. Vzhledem k tomu, že se jedná o případně budoucí lékaře, právníky apod. je trénink sociálních komunikace více jak žádoucí. Nevýhodou tohoto modelu může být elitářské vnímání, případně vyšší nároky na průměrné žáky.

Další formou – početně nejrozšířenější je individuální integrace dítěte v rámci běžné třídy dle individuálního vzdělávacího plánu, který umožňuje pracovat podle jeho schopností individuálním tempem, bez ohledu na učební osnovy. Lze tu použít formu obohacení učiva /enrichment[19]/ na úrovni vývojových potřeb žáka. Obohacení je známá varianta v českých školách. Užívají ji víceletá gymnázia, specializované školy jazykové a matematické, které nejsou ničím jiným, než obohaceným programem. Další možností je akcelerace učiva, kdy žáci jsou seznamováni s novými poznatky dříve než ostatní a pokryjí stejné množství poznatků v kratším časovém období.
Příkladem je: předčasný nástup do školy, přeskakování ročníků, umístění do vyššího ročníků v některém předmětu.

Zřizování skupin mimořádně nadaných je vhledem k školskému systému optimální. Tato forma eliminuje jak nevýhody segregační formy péče tak i individuální integrace. Pro menší města jako je Zlín jsou rovněž výhodné.

2.3 Specifické požadavky na práci

Intelektově nadaní tvoří zvláštní skupinu se specifickými projevy. Špatně tolerují dril, mechanické činnosti. Potřebují podněty na hranici jejich zkušeností, využití vyšší úrovně myšlení, prostor pro obohacení vyučovacího procesu, nižší opakování. Využívání

[19] Enrichment - bohacení (např. výživy, paliva, životního prostředí nebo i učiva pro mimořádně nadané žáky).

metody problémových úloh, metody brainstormingu[20]- doslova bouře nápadů, užívání metody kritického myšlení. Patří sem i nejednoznačná zadání, tvořivé úkoly, práci s hlavolamy ap. Tyto děti potřebují partnery, kteří sdílejí podobné zájmy, myšlenkové pochody. V kolektivu vrstevníků běžné populace se cítí osamocení a nepochopení, proto vyhledávají společnost starších nebo dospělých. Pokud nedochází k uspokojování těchto potřeb, vyvolávají konflikty mezi vrstevníky nebo autoritou. Často pak tyto projevy přechází do poruch chování. S takovými případy se pak setkáváme v poradnách a hledáme cesty nápravy.[21]

2.4 Klíčové kompetence rozvíjené u nadaného žáka

Kompetence[22] k učení

Na konci základního vzdělávání si žák vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, metody a strategie, plánuje, organizuje a řídí vlastní učení, projevuje ochotu věnovat se dalšímu studiu a celoživotnímu učení.

Žák vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě y operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly, uvádí věci do souvislostí, propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na matematické, přírodní, společenské a kulturní jevy.

Žák samostatně pozoruje a experimentuje, získané výsledky porovnává, kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro využití v budoucnosti.

Žák poznává smysl a cíl učení, má pozitivní vztah k učení, posoudí vlastní pokrok a určí překážky či problémy bránící učení, naplánuje si, jakým způsobem by mohl své učení zdokonalit, kriticky zhodnotí výsledky svého učení a diskutuje o nich.

---

[20] Brainstormingu - (odb.) metoda volné spontánní diskuse na dané téma, založená na hledání nových nápadů a návrhů a na jejich dalším tvořivém kombinování a zlepšování.

[21] Dostupné z: Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2007. 126 s. [cit. 2015-06-05]. Dostupné z: <www.nuv.cz/file/318/>

[22] Klíčové kompetence - představují souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot.

Kompetence k řešení problémů

Na konci základního vzdělávání žák vnímá nejrůznější problémové situace ve škole i mimo ni, rozpozná a pochopí problém, přemýšlí o nesrovnalostech a jejich příčinách, promyslí a naplánuje způsob řešení problémů a využívá k tomu vlastního úsudku a zkušeností.

Žák vyhledá informace vhodné k řešení problému, nachází jejich shodné, podobné a odlišné znaky, využívá získané vědomosti a dovednosti k objevování různých variant řešení, nenechá se odradit případným nezdarem a vytrvale hledá konečné řešení problému.

Žák samostatně řeší problémy; volí vhodné způsoby řešení; užívá při řešení problémů logické, matematické a empirické postupy.

Žák ověřuje prakticky správnost řešení problémů a osvědčené postupy, aplikuje při řešení obdobných nebo nových problémových situací, sleduje vlastní pokrok při zdolávání problémů.

Žák kriticky myslí, činí uvážlivá rozhodnutí, je schopen je obhájit, uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí a výsledky svých činů zhodnotí.

Kompetence komunikativní

Na konci základního vzdělávání žák formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu.

Žák naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhajuje svůj názor a vhodně argumentuje i rozumí různým typům textů a záznamů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků, přemýšlí o nich, reaguje na ně a tvořivě je využívá ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení se do společenského dění.

Žák využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem y využívá získané komunikativní dovednosti k vytváření vztahů potřebných k plnohodnotnému soužití a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi.

Kompetence sociální a personální

Na konci základního vzdělávání žák účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce.

Žák se podílí na utváření příjemné atmosféry v týmu, na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi přispívá k upevňování dobrých mezilidských vztahů, v případě potřeby poskytne pomoc nebo o ni požádá.

Žák přispívá k diskusi v malé skupině i k debatě celé třídy, chápe potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu, oceňuje zkušenosti druhých lidí, respektuje různá hlediska a čerpá poučení z toho, co si druzí lidé myslí, říkají a dělají.

Žák vytváří si pozitivní představu o sobě samém, která podporuje jeho sebedůvěru a samostatný rozvoj; ovládá a řídí svoje jednání a chování tak, aby dosáhl pocitu sebeuspokojení a sebeúcty

Kompetence občanská

Na konci základního vzdělávání žák respektuje přesvědčení druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, je schopen vcítit se do situací ostatních lidí, odmítá útlak a hrubé zacházení, uvědomuje si povinnost postavit se proti fyzickému i psychickému násilí.

Žák chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy, je si vědom svých práv a povinností ve škole i mimo školu.

Žák rozhoduje se zodpovědně podle dané situace, poskytne dle svých možností účinnou pomoc a chová se zodpovědně v krizových situacích i v situacích ohrožujících život a zdraví člověka.

Žák respektuje, chrání a ocení naše tradice a kulturní i historické dědictví, projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro kulturu a tvořivost, aktivně se zapojuje do kulturního dění a sportovních aktivit y chápe základní ekologické souvislosti a environmentální problémy, respektuje požadavky na kvalitní životní prostředí, rozhoduje se v zájmu podpory a ochrany zdraví a trvale udržitelného rozvoje společnosti

Kompetence pracovní

Na konci základního vzdělávání žák používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky, adaptuje se na změněné nebo nové pracovní podmínky.

Žák přistupuje k výsledkům pracovní činnosti nejen z hlediska kvality, funkčnosti, hospodárnosti a společenského významu, ale i z hlediska ochrany svého zdraví i zdraví druhých, ochrany životního prostředí i ochrany kulturních a společenských hodnot.

Žák využívá znalosti a zkušenosti získané v jednotlivých vzdělávacích oblastech v zájmu vlastního rozvoje i své přípravy na budoucnost, činí podložená rozhodnutí o dalším vzdělávání a profesním zaměření.

Žák se orientuje v základních aktivitách potřebných k uskutečnění podnikatelského záměru a k jeho realizaci, chápe podstatu, cíl a riziko podnikání, rozvíjí své podnikatelské myšlení

3. Možnosti vzdělávání nadaných dětí

3.1 Vzdělávání žáků mimořádně nadaných

Zařazení problematiky výchovy a vzdělávání mimořádně nadaných žáků do základního vzdělávání je významné proto, že mimořádně nadaní žáci mají své specifické vzdělávací potřeby, na něž je třeba reagovat a vytvářet pro ně vhodné podmínky. Nejčastěji je nadání definováno jako soubor schopností, které umožňují jedinci dosahovat výkonů nad rámec běžného průměru populace. Množství žáků s mimořádným nadáním se odhaduje na 3 až 10 % 29. Mimořádně nadaný žák může disponovat jedním, ale i několika druhy nadání. Pro rozpoznávání a rozvíjení mimořádného nadání má základní vzdělávání zcela zásadní význam. Především jde o etapu vzdělávání, kterou prochází celá populace žáků, zároveň jde o období, které je dostatečně dlouhé pro systematické sledování žáků, pro rozpoznávání jejich nadání, pro vhodnou motivaci a rozvoj jejich nadání i pro možnost jejich uplatnění v konkrétních činnostech. Tito žáci potřebují specifickou péči a pomoc ze strany školy i rodiny, především při stimulaci a vytváření vhodných podmínek. Identifikace mimořádného nadání je dlouhodobý proces. Uplatňují se při něm metody pedagogické, psychologické, pedagogicko-psychologické i laické. Jde především o pozorování žáků ve školní práci, rozbor výsledků práce žáka a portfolio žáka, hodnocení testů a úloh, rozhovory se žákem a jeho zákonnými zástupci. Především u žáků do 9 let je náročné jednoznačně stanovit, zda se jedná o mimořádné nadání, nebo o nerovnoměrný (zrychlený) vývoj, který se postupně může vyrovnávat s věkovou normou a ve výsledku se může pohybovat v pásmu lepšího průměru. Při vyhledávání mimořádně nadaných žáků je třeba věnovat pozornost i žákům s vývojovou poruchou učení nebo chování, s tělesným handicapem, žákům z odlišného kulturního a znevýhodňujícího sociálního prostředí. Pomoc při identifikaci a následné péči o mimořádně nadaného žáka mohou učitelům se souhlasem zákonných zástupců žáka poskytnout psychologové v síti pedagogicko-psychologických poraden.

3.2 Oganizace pro vzdělávání nadaných žáků

Pedagogicko-psychologické poradny: se věnují problematice nadaných dětí jako jedné z oblastí služeb, kterými se zabývají. Některé regiony mají v rámci PPP koordinátory péče o nadané děti. Spolupracují jak se školami, učiteli, tak i s rodinami nadaných dětí.

Národní ústav vzdělávání: je to organizace s celorepublikovou působností, která byla zřízena MŠMT. Řeší aktuální koncepční otázky pedagogicko-psychologického poradenství, zajišťuje koordinaci poradenského systému a další vzdělávání pracovníků.

Institut dětí a mládeže: vytváření koncepčních a metodických materiálů, realizace vzdělávání, zprostředkovávání mezinárodních kontaktů.

Mensa: je světová organizace založená v roce 1946 v Oxfordu. Členem se může stát každý, kdo dosáhne v testu inteligence, schváleném psychologem Mensy International, výsledku mezi horními dvěma procenty celkové populace (v testech užívaných v ČR odpovídá číslu 130). Cílem Mensy je zkoumat a rozvíjet lidskou inteligenci ve prospěch lidstva, podporovat výzkum vlastností, znaků a využití inteligence a vytvářet stimulující intelektuální a společenské prostředí pro své členy.

Dětská Mensa: sdružuje nadprůměrně inteligentní děti ve věku od 7-14 let včetně.. Pořádá řadu zajímavých kursů, zájmových skupin, soutěží, projektů, přednášek, diskuzí a dalších akcí. Založila i kluby deskových her. Věnuje se i tvorbě různých hlavolamů. Organizuje soutěž České hlavičky a Logická olympiáda.

Centrum nadání (CN): nestátní nezisková organizace zabývající se podporou nadaných dětí, jejich rodičů a učitelů. Zajišťuje aktivity pro školy, pomáhá s výběrem nadaných dětí a sepsáním školních vzdělávacích programů pro tyto žáky aby mohli smysluplně volný čas k rozvíjení zájmů. Při této činnosti se snaží respektovat a využívat dětskou představivost a hravost. K tomu jsou využívány zejména zábavné pokusy s jednoduchými pomůckami z různých oblastí vědy, techniky a ekologie, které směřují k nenucenému pochopení různých jevů a zákonitostí, objevování vědy a utvářejí nové cesty k poznání a tvořivosti.

3.3 Školy zaměřené na práci s nadanými dětmi

ZŠ Zlín - Malenovice

Škola nabízí rodičům diagnostiku předškolních dětí, realizuje již 6 let nový vzdělávací program – studijní skupiny intelektově nadaných dětí.

ZŠ Úvoz, Brno

Škola na 1. stupni realizuje projekt skupinové výuky nadaných žáků s obohacováním a akcelerací učiva.

ZŠ sv. Voršily v Praze 1

Skupinový program pro nadané žáky probíhal od ročníku 2009 - 2010. Žáci pracují ve skupině nadaných mimo svoji kmenovou třídu jednu hodinu týdně v době vyučování, a to v každém předmětu, do...

ZŠ nám. Curieových, Praha 1

Program je založený na zařazení skupinky mimořádně nadaných žáků do běžných tříd. V průběhu výuky jsou žáci vyčleňováni na některé hodiny a předměty.

ZŠ Máj II., České Budějovice

Škola vytváří pro nadané žáky speciální třídy a v běžných třídách skupinky, které při výuce některých předmětů přecházejí do speciálních tříd..

ZŠ Komenského, Karlovy Vary

Škola realizovala projekt Nadané dítě, který nastavil práci s nadanými žáky.

ZŠ Karla Čapka, Kodaňská, Praha 10

Ve všech třídách vyučující podporují nadané žáky volbou přiměřených metod a forem práce, např. skupinovým vyučováním, projektovým vyučováním, samostatnou prací, prací na počítač.

ZŠ JUDr. Josefa Mareše a MŠ, Znojmo

Škola vytvořila program pro rozvoj talentu a nadání, který je přístupný každému. Vychází z myšlenky, že každý je na něco talentovaný.

ZŠ a MŠ Křídlovická, Brno

Škola s rozšířenou výukou matematiky, informatiky a přírodovědných předmětů. Pro žáky jsou vytvářeny skupinky podle jejich zaměření a schopností.

ZŠ a MŠ Komenského, Bílovec

ZŠ Bílovec je zapojena do mnoha projektů podporujících péči o nadané.

ZŠ a MŠ Josefa Gočára, Tylovo nábř., Hradec Králové

Jednou z priorit školy je rozvoj matematického a logického myšlení. Za tímto účelem škola aktivně spolupracuje s dětskou Mensou ČR.

ZŠ a MŠ Čtyřlístek, Uherské Hradiště

Škola se věnuje vyhledávání nadaných žáků, vytváření a úpravu individuálních plánů a vyhodnocování práce s nadanými žáky.

ZŠ a MŠ Chodov, Praha 4

Program pro nadané žáky je realizován na prvním stupni. Nadaní žáci jsou začleněni do běžných třídních kolektivů, ale v některých hodinách se jim společně s učitelem věnuje další pedagogický pracovník.

Soukromá ZŠ Svatoplukova, Ostrava-Vítkovice

Škola deklaruje nadstandardní péči o nadané žáky na čemž spolupracuje s Centrem nadání a s mezinárodní společností pro talent a nadání ECHA.

Soukromá ZŠ Cesta k úspěchu v Praze 6

Soukromá základní škola Cesta k úspěchu v Praze nabízí nadaným dětem nadstandardní vzdělávací přístup, jehož cílem je naplnění vědomostních, poznávacích, emocionálních a sociálních potřeb.

Mensa gymnázium

Zřizovatelem gymnázia je MENSA ČR. Jedná se o jediné gymnázium v ČR, které se věnuje výhradně mimořádně nadaným studentům.

Gymnázium, základní škola a mateřská škola Mánesova, Sokolov

Rozvoj nadaných žáků je zajišťován v rámci výuky výběrem činností a takovými metodami, aby se při společné práci mohl rozvíjet každý žák.

Gymnázium Babice - soukromé internátní osmileté gymnázium

Soukromé internátní osmileté gymnázium známé pod názvem gymnázium Babice, které naopak není určeno jen pro mimořádně nadané děti.

FZŠ Hálkova, Olomouc

Kromě individuálních vzdělávacích plánů zavedla škola výuku intelektově nadaných dětí ve třídách s rozšířenou výukou skupiny předmětů.

4. Individuální vzdělávací plán (IVP)

4.1 Tvorba individuálního vzdělávacího plánu

Konkrétní způsob zpracování IVP musí vycházet z požadavků uvedených v § 13 Vyhlášky č.73/2005 Sb., ze dne 9. února 2005 o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných. Měl by také současně akceptovat způsob péče o mimořádně nadané žáky, který má škola zpracován ve svém školním vzdělávacím programu. Škola má povinnost uvést v tomto dokumentu alespoň obecně zabezpečení výuky žáků mimořádně nadaných i v případě, že školu takoví žáci zatím nenavštěvují. Uvedení m specifických podmínek školy ve vztahu ke vzdělávání mimořádně nadaných a konkrétními návrhy způsobu péče o tyto případné žáky škola zajistí svou připravenost a otevřenost změnám.

Doporučení ke vzdělávání žáka, ve kterém je doporučeno vypracování IVP poskytne škole zákonný zástupce, který jej obdrží od školského poradenského zařízení, tj. v Pedagogicko-psychologické poradny (PPP) nebo Speciálně pedagogického centra (SPC), kde bylo realizováno komplexní vyšetření žáka, čímž se rozumí psychologické a speciálně pedagogické vyšetření. Dané závěry byly ještě před vypracováním doporučení ke vzdělávání dle potřeby zkompletovány se zprávami odborných lékařů.

IVP[23] je vypracován na podkladě žádosti ze strany zákonného zástupce řediteli dané školy, který může IVP povolit. Pokud ředitel školy na žádost zákonných zástupců žáka rozhodne, že nadaný žák bude vzděláván podle IVP, stává se IVP závazným dokumentem.

IVP je vytvořen pro všechny předměty, s důrazem na ty, kde se nadání žáka projevuje nejvíce. Plán je přizpůsoben potřebám jednotlivého žáka. Výše zmíněná skupina žáků potřebuje v některých oblastech upravit klasický vzdělávací program, tak aby se ve školách hlavního proudu mohla optimálně rozvíjet na horní hranici svých možností. Některému dítěti stačí specifický přístup v jedné oblasti, jiné potřebuje upravit oblastí více. V případě, že vzdělávání nadaného žáka nevyžaduje úpravy obsahů vzdělávání a

[23] IVP - integrovaný vzdělávací plán.

změny organizace jeho výuky, není nutné IVP vytvářet (je uvedeno v doporučení ke vzdělávání žáka, které vypracovává školské poradenské zařízení).

Na přípravě i realizaci IVP spolupracují zákonní zástupci žáka, školské poradenské zařízení, výchovný poradce, ředitel školy, třídní učitel, jiní vyučující žáka, popř. je možné zapojit také žáka. Individuální vzdělávací je vypracován bezprostředně po nástupu mimořádně nadaného žáka do školy, nejpozději však do 1 měsíce po zjištění mimořádného nadání. Základem pro zpracování IVP je i zjištění aktuálního stavu žákových schopností, znalostí, dovedností, ale i vnějších okolností (sociální prostředí, podmínky pro výchovu apod.), tzv. pedagogická diagnostika. Tím získáme představu o aktuálním stavu žáka, ze kterého odvozujeme jednotlivé cíle: krátkodobé, střednědobé i strategické.

Individuální vzdělávací plán je obvykle zpracováván na jeden školní rok. IVP se během školního roku může dle potřeb upravovat. Doplňuje se splnění nebo nesplnění původních cílů ve vzdělávání žáka. Součástí IVP je i způsob hodnocení. Je možné přistoupit k tradiční klasifikaci, popř. použít na základě doporučení školského poradenského zařízení a žádosti zákonných zástupců žáka hodnocení slovní nebo je možná kombinace obou forem. Velmi důležitý je výběr výukových materiálů (učební texty, pracovní listy a sešity atd.), které jsou vhodné pro splnění konkrétních cílů.

Náležitosti, které musí IVP obsahovat, jsou:

1. osobní údaje žáka
2. závěry z vyšetření dítěte odborníkem
3. obsah, rozsah, průběh a způsob poskytování individuální péče, volba pedagogických postupů, časové a obsahové rozvržení učiva, způsob hodnocení a klasifikace
4. cíle speciálního vzdělávání
5. způsob reedukace
6. seznam potřebných pomůcek
7. potřeba asistenta pedagoga ve výuce
8. snížení počtu žáků ve třídě
9. jmenovité uvedení pracovníka školského poradenského zařízení, se kterým škola spolupracuje při zajišťování speciálních vzdělávacích potřeb žáka
10. předpokládanou potřebu navýšení finančních prostředků
11. podíl zákonných zástupců a žáka na realizaci IVP

12. ostatní důležité údaje
13. datum podpisu IVP
14. podpisy vyučujících, zákonných zástupců žáka
15. aktualizace IVP

Vyhodnocení naplňování IVP probíhá dvakrát ročně prostřednictvím pracovníků školského poradenského zařízení. Zjišťuje se, zda je plán efektivní. Pokud pracovník daného zařízení zjistí nedostatky, je nucen o tom vyrozumět ředitele dané školy a žádat nápravu.

Od IVP lze v případě, že zákonní zástupci nedodržují zásady uvedené v plánu, odstoupit. Odstoupení od IVP probíhá formou správního řízení.

Integrace, respektive školní integrace, jsou přístupy a způsoby zapojení žáků se zvláštními vzdělávacími potřebami do hlavních proudů vzdělávání a do běžných škol.[24]. Integrace tedy znamená vyučovat všechny žáky v jejich spádových školách, v běžných třídách odpovídajících jejich věku a poskytovat jim a učitelům adekvátní podporu.

[24] PRŮCHA J.; WALTEROVÁ.; MAREŠ J. Pedagogický slovník. Praha, 1995

Tabulka č. 2

Vyšetření ve školském poradenském zařízení ze dne: (závěr vyšetření je přílohou IVP)
Kontrolní vyšetření ve školském poradenském zařízení plánováno: (závěr vyšetření je přílohou IVP)
Učební dokumenty: (určení je třeba zejména v případě žáka s mentálním postižením)
Vyučovací předmět: (konkrétní cíle, úprava organizace výuky, časové a obsahové rozvržení učiva, forma zadání úkolů, způsob hodnocení a klasifikace, pedagogické postupy, organizace závěrečných zkoušek apod.)
Speciálně pedagogická a psychologická péče: (konkrétní určení a rozsah péče podle druhu postižení žáka jeho vzdělávacích potřeb, organizace a způsob jejího zabezpečení, poskytovatel)
Nezbytné kompenzační a učební pomůcky, vybavení, učebnice, učební texty apod. včetně zdůvodnění:
Návrh případného snížení počtu žáků ve třídě včetně zdůvodnění:
Účast dalšího pedagogického pracovníka, tlumočníka znakového jazyka, dalšího pracovníka včetně zdůvodnění:
Předpoklad navýšení finančních prostředků:
Další důležité informace:
Spolupráce se zákonnými zástupci: (domácí příprava, doporučené aktivity žáka ve volném čase, požadavek na lékařské vyšetření apod.)
Podíl žáka na řešení problému:
Jmenovité určení pracovníka poradenského zařízení spolupracujícího se školou:
Na vypracování IVP se podíleli: (vypsat příslušné spolupracující účastníky)
Datum:
Podpisy ředitele školy, třídního učitele, vyučujícího, zákonného zástupce, odpovědného pracovníka poradenského zařízení, případně též žáka:

Ilustrativní tabulka zpracovaná podle IVP.

5. Spolupráce rodiny a dětí

5.1 Výchova a rodinné prostředí

Na téma péče o nadané děti se v České republice teprve začíná debatovat. Proto podpora nadaných dětí v rodinách a služby pro rodiče jsou pro odborníky zatím jen okrajovou záležitostí [25].

Mezi první dospělé, kteří získávají informace o nadání či pouhém průměru svého dítěte patří rodiče. Dle Fořtíka, Fořtíkové[26] je rodina je jeden z nejvýznamnějších činitelů pro správný vývoj a rozvoj jedince. Výrazně ovlivňuje vývoj sociálních a emocionálních kompetencí dítěte. Pokud se u nadaného dítěte vyskytnou problémy, hlavními příčinami těchto problémů je nedostatek informací či podporující schopností, kterými rodiče nadaného disponují. Rodiče potřebují informace, aby věděli, jak dobře vychovávat a být prospěšnými rádci svých dětí. Nadané dítě vyžaduje takové výchovné programy, které mu dovolí uskutečnit intelektuální, emocionální a sociální potenciál.

Dle Frýdkové (2007) je nutné, aby v každé vzájemné interakci mezi rodiči a dítětem byl jejich kontakt citlivý, humánní, nesmí však chybět vzájemný respekt. Nelze také zapomínat na to, že by rodič měl v této interakci rozvíjet společné zájmy a podporovat dítě při utváření pocitu sebevědomí a sebevnímání. Rodina přispívá k dalšímu rozvoji schopností svého dítěte i jejich použití různým způsobem. Je proto důležité, aby ve výchově dítěte byl zájem a podpora rodičů, lhostejnost rodičů snižuje motivaci dítěte, nedostatečná podpora a pomoc ze strany rodičů omezuje rozvoj a využití jeho schopností. Dítě není dostatečně motivováno, má nižší sebedůvěru a rezignující přístup k řešení úkolů a problémů.

Výzkumy, které se zaměřovaly na rodinné prostředí nadaných dětí se ve větší míře realizovaly od 70. let minulého století a navazovaly na základní zjištění poskytnutá prací L. M. Termana (1926) a jeho následovníků.

Ve výzkumu Laznibatové (1997), realizovaném na Slovensku, se ukázalo, že v případě intelektového nadání dětí jsou otcové s vysokoškolským vzděláním zastoupeni ve vzorku cca v 70% a matky v cca 65%. Vzdělání rodičů jako faktor, který má pozitivní

[25] FOŘTÍK, V.; FOŘTÍKOVÁ, J. Nadané dítě a rozvoj jeho schopností. Praha, 2007.
[26] Tamtéž.

dopad na školní výkony a rozvoj intelektu dítěte, je zjišťováno od prvních výzkumů L. M. Termana v této oblasti (Terman 1926).[27]

Obecná doporučení, co mohou udělat rodiče nadaného dítěte:

a) posilování své trpělivosti
b) posilování motivace dítěte
c) nastudování materiálů o nadaných dětech
d) vyhledání odborné konzultace, zajištění testování dítěte
e) vědomě si uvědomit jinakost dítěte
f) pokud se projevuje nižší emoční inteligence nebo třeba specifické poruchy učení, respektujeme ji a dítěti pomáháme
g) dbáme na dostatečně velký prostor pro zájmy dítěte a nenutíme ho do toho, co není nezbytné
h) vynikající žák nemusí reprezentovat třídu nebo školu ve všech soutěžích a akcích, ačkoli mu dané činnosti jdou dobře, ale netěší ho nebo mu jsou lhostejné
i) oceňujeme kreativitu, individualitu
j) netrváme na perfektních výsledcích ve škole, talent neznamená samé jedničky
k) nenutíme dítě k vyrovnaným výsledkům ve všech vyučovacích předmětech

[27] HŘÍBKOVÁ, L. Nadání a nadaní : pedagogicko-psychologické přístupy, modely, výzkumy a jejich vztah ke školské praxi. Praha, 2005.

Praktická část

6. Soubor cvičení - pracovních listů určených nadaným žákům

Praktická část diplomové práce obsahuje 15 pracovních listů, které svým rozsahem zaujímají minimálně 15 minut z vyučovací jednotky. Většina činností je v rozsahu 20 - 40 minut, je zde zohledněn převažující model vyučovací jednotky- tj. 45 minut. Samotné činnosti jsou tvořeny s ohledem na nadaného žáka, vycházejí ale i ze skutečnosti, že jsou přítomni i ostatních žáků ve třídě. Koncepčně, náročností úkolů i časového rozvržení práce, by měly pracovní listy z velké části obsáhnout celou třídu. Nadaný žák je zohledněn v pracovních listech a činnostech zejména tím, že jsou pro něj přidány úkoly pro „rychlíky". Samotné slovo „rychlík" není ničím limitováno ani pro běžného (průměrně nadaného) žáka. Různorodost činností i jinak bere na vědomí nadaného žáka. Žáci při práci často tvoří dvojice, skupiny nebo si mohou mezi sebou vzájemně při práci radit a vypomáhat. V těchto případech není neobvyklým jevem, že se méně nadaný žák obrací s potřebou rady či pomoci na více nadaného žáka pro danou práci či činnost. Funguje tak mezi nimi na základě tohoto faktu například vzájemná kooperace, společné řešení problému nebo porovnání stylů práce, což má nezanedbatelně blízko ke klíčovým kompetencím, viz. kapitola klíčové kompetence.

V samotných pracovních listech se zejména setkáváme s činností, která má možnosti uplatnění ve vyučovacích předmětech - Český jazyka a literatura, Matematika, Člověk a jeho svět. Aktivity jsou zpracovány s ohledem na běžné podmínky běžných základních škol. Pracovní listy i činnosti jsou nejvhodněji koncipovány pro 3., 4., 5. ročník. S obměnou náročnosti cvičení, ale lze zařadit i pro ročník nižší. Nutno si však uvědomit, že práce nabude nejen na časové náročnosti, ale i na náročnosti vypracování činností, úkolů a věcí k řešení. Nezanedbatelná je i určitá míra samostatnosti, a alespoň malá předešla zkušenost se stejným nebo podobným typem práce nebo stylem zpracování požadavků. Materiály nejsou nijak nákladné po finanční stránce ani pro obvyklou třídu s počtem žáků 20 - 25. Učiteli stačí pro realizaci běžné vybavení třídy, školy nebo domácnosti. Určitou spolupráci můžeme převést i na žáky - např. vajíčka na pokusy.

Cvičení jsou zaměřena na pravopis i/y po obojetných souhláskách uvnitř slov, obzvláště pak na vyjmenovaná slova. Pravopis i/y způsobuje mnoha dětem problémy. Dále v matematice narážíme na oblast početních operací v oboru do 1000, převody jednotek délky a drobné logické úlohy. Ve všech oblastech práce je důraz kladen zvláště na logické myšlení, uvažování, porovnávání. spolupráci. Každé cvičení ze souboru je opatřeno názvem, součástí je motivační charakter. Při práci se cvičeními jsou rozvíjeny kompetence z RVP ZV (kompetence pracovní, k učení, komunikativní, k řešení problému, sociální a personální). Jsou zde uvedena i průřezová témata, ke kterým se cvičení vztahují. Všechny aktivity lze provozovat ve třídě, pro některé z nich by byla lepší tělocvična, hřiště či zahrada. Cvičení jsou vhodná pro individuální práci, práci ve dvojici nebo ve skupině. Hlavní výhodou práce ve skupině je sociální aspekt.

Pracovní listy, aktivity, činnosti je potřeba zadávat postupně, dle číselného značení. Činnost byla volena tak, aby práce nebyla jednotvárná a mohla být uplatňována v různých vyučovacích předmětech. Práci s detektivem, byla zde snaha zahrnout do všech činností spojitost právě s ním, je vhodné zařazovat 1krát týdně. Učiteli tato frekvence nenaruší jeho učební plán a pro děti je tento časový úsek přiměřený. Motivace u žáků přes týden povětšinou přetrvává. 15 pracovních listů nám obsáhne skoro 4 měsíce systematického setkávání s imaginární postavou detektiva. Tuto skutečnost je doporučeno učiteli promítnout i do jiných částí hodin vyučovacího procesu. Aktivity či činnosti lze také rozdělit na úseky, ať již splněné práce nebo časovou náročnost. Každé ráno například učitel se žáky pracuje na činnostech s detektivem, plán zpracování se nám tedy může posunout s velkou pravděpodobností na celé pololetí nebo školní rok.

U mnoha aktivit je využit kinestetický styl výuky, tj. žáci záměrně nepracují v lavicích, mají začleněn pohyb po třídě, nemusí ani nutně sedět ve standardní pozici na židli či u stolu. Cvičení vybízejí k práci v kruhu či na koberci. Velké procento žáků toto jistě ocení, zvláště pak žáci s diagnostikovanou poruchou pozornosti a aktivity. Nesporné plus pro všechny zúčastněné je jistě menší míra stresu v kolektivu třídy. O co méně se musí soustředit jak sedět, o to více jsou plně koncentrováni na svou činnost. Vedlejším jevem také bývá, že žáci si tyto zkušenosti, poznatky, dovednosti lépe a déle pamatují.

Každá aktivita ze souboru cvičení s tematikou nadaného žáka v diplomové práci obsahuje: název, vzdělávací oblast či obor, vzdělávací předmět, ročník, tematický okruh, druh hodiny, organizační forma, vyučovací metoda, prostorová organizace, počet žáků, čas, učební pomůcky, cíl, motivaci, rozvíjené klíčové kompetence, očekávané výstupy,

vztah k průřezovým tématům, popis a očíslovanou přílohu. Pořadí předkládání práce žákům nám určuje očíslovaná příloha.

Název: Seznámení s detektivem

Vzdělávací oblast: Matematika a její aplikace

Vzdělávací předmět: Matematika

Ročník: 3., 4., 5. třída (s obměnou příkladů lze už od 1. ročníku)

Tematický okruh: Číslo a početní operace

Druh hodiny: procvičovací

Organizační forma: individuální

Vyučovací metoda: slovní, názorná, aktivní

Prostorová organizace: třída

Počet žáků: celá třída nebo vyčleněné skupiny

Čas: 30 minut

Učební pomůcky: pracovní list detektiva, kartičky s výsledky/rébusem

Cíl: Žák si procvičí numeraci do 1000 (typové příklady: 13-2, 1000-400, 9S 9D 2J, 10+100, ...).

Motivace: „Musíme společně dopadnout lupiče. Čeká nás těžká práce,, ale my to zvládneme."

Rozvíjené klíčové kompetence: kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence pracovní

Očekávané výstupy: Žák samostatně počítá numerické příklady, zapisuje výsledky do tabulky a aktivně pracuje s tabulí. Pozorně čte a pracuje se zadáním a přidaným textem. Pracuje samostatně, tiše a je ohleduplný k práci ostatních spolužáků. Plně využívá svých schopností k řešení zadané práce.

Vztah k průřezovým tématům: Osobnostní a sociální výchova (sebepoznání, komunikace, spolupráce a soutěžení)

Popis: Žák samostatně pracuje se svým pracovním listem. Nejdříve řeší numerické operace. Zapsaný výsledek u příkladu si zapamatuje a dojde k tabuli. Na tabuli hledá magnetem přidělaný příslušný výsledek. Každý výsledek má přiřazené své písmenko. Výsledek i písmeno si pamatuje cestou zpět do lavice a zapíše do své tabulky. Takto postupuje u všech řešených příkladů. Pracovní list po celou dobu práce leží na lavici, nikam ho žák nenosí. V práci se nachází dvakrát shodný výsledek - 30 (účelné). Žáci mají povoleno se poradit se spolužákem. Celé práci předchází společné přečtení zadání (slouží k případnému objasnění neznámých slov např. detektiv, lupič, lotr). Zdůraznění, že detektiv pracuje potichu, aby nevystrašil zloděje. Pro kontrolu lze zařadit křížovku.

Příloha č. 1 a), b) – Každý žák dostane 1 pracovní list

Název: Radíme Radimovi

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková komunikace

Vzdělávací obor: Český jazyk a literatura

Vzdělávací předmět: Český jazyk

Ročník: 3., 4., 5. třída

Tematický okruh: Vyjmenovaná slova po B, L, P, S, V

Druh hodiny: procvičovací

Organizační forma: individuální

Vyučovací metoda: slovní, názorná

Prostorová organizace: třída

Počet žáků: celá třída nebo vyčleněné skupiny

Čas: 25 minut

Učební pomůcky: pracovní list detektiva: kris - kros

Cíl: Žák si procvičí a zopakuje vyjmenovaná slova po B, L, P, S, V, spolupracuje s kamarádem, uplatňuje matematiku (pořadí vyjm. slova, seřazení tajenky).

Motivace: „Minule jsme společně vypátrali 1.stopu pro detektiva. Dnes to dokážeme znovu."

Rozvíjené klíčové kompetence: kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence pracovní

Očekávané výstupy: Žák samostatně pracuje s vyjmenovanými slovy, zapisuje je do připravené tabulky. Pozorně čte a pracuje se zadáním. Pracuje samostatně, tiše, a je ohleduplný k práci ostatních spolužáků. Plně využívá svých schopností k řešení zadané práce.

Vztah k průřezovým tématům: Osobnostní a sociální výchova (sebepoznání, komunikace, kooperace)

Popis: Na začátek práce je doporučeno zkusit podobnou aktivitu v kruhu - slovní ukázka činnosti: řekni mi 5. vyjm. slovo po B. Žáci si dávají podobné úkoly navzájem - ujištění, zda pochopili všichni zadání. Následuje společné čtení, vysvětlení neznámých slov. Vhodné je zařadit společné vyplnění jednoho slova - např. nejtěžší slovo. Vysvětlení principu hry - sloupec versus řádek. Žák poté samostatně pracuje se svým pracovním listem. Doplňuje vyjm. slova do tabulky dle pravidel a pokynů.

Příloha č. 2 – Každý žák dostane 1 pracovní list

Název: Jako profesionál

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková komunikace

Vzdělávací obor: Český jazyk a literatura

Vzdělávací předmět: Český jazyk - čtení

Ročník: 3., 4., 5. třída

Tematický okruh: Čtení s porozuměním

Druh hodiny: procvičovací

Organizační forma: individuální, skupinová

Vyučovací metoda: slovní, názorná, aktivní

Prostorová organizace: třída

Počet žáků: celá třída - později rozdělena do skupin po 5 žácích

Čas: 40 minut (10 minut - instrukce v kruhu + rozdělení do skupin, 5 minut - složení pracovního listu + přiřazení indicií, 15 minut - společné čtení + luštění hádanek ve skupinách, 10 minut - reflexe + vybarvování průkazu)

Učební pomůcky: pracovní list s hádankami - nastříhán, indicie k hádankám = lístky pro rozdělení do skupin, průkaz detektiva

Cíl: Žák si procvičí logické myšlení při řešení hádanek, hlasité čtení, čtení šeptem, čtení s porozuměním.

Motivace: „Dnes je každý z nás v roli detektiva. Budeme si vědět rady?“

Rozvíjené klíčové kompetence: kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence pracovní, kompetence sociální a personální

Očekávané výstupy: Žák spolupracuje s ostatními žáky na práci pro skupinu. Společné čtení ve skupinách - žáci se domlouvají, předčítají šeptem, hledají a vymýšlejí odpovědi na hádanky.

Vztah k průřezovým tématům: Osobnostní a sociální výchova (sebepoznání, komunikace, kooperace, kreativita, řešení problémů a rozhodovací dovednosti)

Popis: Rozdělení do skupin je vhodné pomocí lístečků - indicií. Indicie jsou rozstříhané a barevným puntíkem rozdělené dle počtu žáků. Žáci utvoří skupinky po 5. Hlavním úkolem skupiny je řešení hádanek. Mohou pomoci přiřazené indicie. Skupinka se společně domluví na odpovědi a zapíše. Nutné společné vyhodnocení + reflexe práce v týmu.

Příloha č. 3 – Každá skupina dostane nastříhané - 5 hádanek, 5 indicii

Název: Co vše dokážeme

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková komunikace

Vzdělávací obor: Český jazyk a literatura

Vzdělávací předmět: Český jazyk

Ročník: 3., 4., 5. třída

Tematický okruh: Pravopis i/y po obojetných souhláskách uvnitř slov, synonyma

Druh hodiny: procvičovací

Organizační forma: individuální, skupinová

Vyučovací metoda: slovní, názorná, aktivní

Prostorová organizace: třída

Počet žáků: celá třída - později rozdělena do skupin po 5 žácích

Čas: 90 minut (20 minut - motivace v kruhu + rozdělení do skupin, 60 minut - samotná práce ve skupinách, 10 minut - reflexe + práce pro rychlíky/dodělávání práce)

Učební pomůcky: prázdný list s 2 tabulkami, 1. tabulka s vyjmenovanými slovy pro doplnění i/y, 2. tabulka - synonyma vyjm. slov

Cíl: Žák si procvičí a upevní pravopis vyjmenovaných slov po V a slov příbuzných formou hry se synonymy

Motivace: „Synonyma to je věda, detektiv i já se jen tak nedá."

Rozvíjené klíčové kompetence: kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence pracovní, kompetence sociální a personální

Očekávané výstupy: Žák spolupracuje s ostatními žáky na zadané práci. Společné čtení ve skupinách - žáci se domlouvají, předčítají šeptem, doplňují i/y. Lepí, vyplňují slova i/y, přiřazují a hledají ke slovům synonyma.

Vztah k průřezovým tématům: Osobnostní a sociální výchova (sebepoznání, komunikace, kooperace, kreativita, řešení problémů a rozhodovací dovednosti)

Popis: Rozdělení do skupin je vhodné pomocí lístečků přidělaných na zádech. Samolepící lístečky s různými obrázky (např. geometrické tvary, uplatnění mezi-předmětových vztahů - přilepí učitel). Skupinka žáků pracuje se 2 hromádkami slov: 1. slova k doplnění i/y, 2. synonyma, která přiřazují k vyplněným slovům. Nejdříve nalepí 1. hromádku slov do 1. tabulky na pracovním listě. 2. hromádku následně přiřazují k vyplněným slovům. Zohledněna práce v rovině.

Příloha č. 4 – Každá skupina dostane nastříhané 2 hromádky slov: 1. slova k doplnění i/y, 2. synonyma + pracovní list s 2 prázdnými tabulkami

Název: Doplňovačky

Vzdělávací oblast: Matematika a její aplikace

Vzdělávací předmět: Matematika

Ročník: 3., 4., 5. třída

Tematický okruh: Číselné operace v obru do 1000

Druh hodiny: procvičovací

Organizační forma: individuální,

Vyučovací metoda: slovní, názorná

Prostorová organizace: třída

Počet žáků: celá třída

Čas: 30 minut

Učební pomůcky: Pracovní list - doplňovačky

Cíl: Žák pracuje s doplňovačkami, zkusí nejdříve odhad. Pracuje potichu, neruší svou prací spolužáky.

Motivace: „Co to asi znamená, přísloví to rádo má."

Rozvíjené klíčové kompetence: kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence pracovní

Očekávané výstupy: Žák pracuje na početních příkladech. Využívá operací v oboru do 1000

Vztah k průřezovým tématům: Osobnostní a sociální výchova (sebepoznání, řešení problémů a rozhodovací dovednosti)

Popis: Každý žák dostane list s početními operacemi do 1000 - doplňovačky. Pracuje samostatně. Efektivně využívá svých získaných informací a zohledňuje čas na práci. Hlídá si pořadí výsledku a zápisu v tabulce. V tajence mu při správném řešení početních příkladů vyjdou přísloví. Pokud má žák svou práci hotovou, zkontrolovanou, pracuje na vysvětlení přísloví, zapíše na list.

Příloha č. 5 – 1 list s početními úlohami pro žáka

Název: Domino

Vzdělávací oblast: Matematika a její aplikace

Vzdělávací předmět: Matematika

Ročník: 3., 4., 5. třída

Tematický okruh: Převody jednotek

Druh hodiny: procvičovací

Organizační forma: individuální, skupinová

Vyučovací metoda: slovní, názorná, aktivní

Prostorová organizace: třída

Počet žáků: celá třída - později rozdělena do dvojic

Čas: 20 minut

Učební pomůcky: pracovní list s dominem určený k rozstříhání

Cíl: Žák si procvičí a upevní převody jednotek. Stříhá a přiřazuje lístečky domina.

Motivace: „Karta sem a karta tam, převody já lehce dám."

Rozvíjené klíčové kompetence: kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence pracovní, kompetence sociální a personální

Očekávané výstupy: Žák spolupracuje ve dvojici. Vzájemně se kontrolují a pomáhají si.

Vztah k průřezovým tématům: Osobnostní a sociální výchova (sebepoznání, komunikace, kreativita, řešení problémů a rozhodovací dovednosti)

Popis: Rozdělení do dvojic necháme libovolně na žácích, příp. využijeme již utvořených dvojic v lavici. Žáci si rozstříhají domino (1 domino má 2 okýnka). Po vystřižení dvojice hraje na lavici domino. Pokud dvojice již nemá lístečky, začíná hra od začátku, možné několik kol. Dvojici případně zvětšit na skupinu např. 4 žáků.

Příloha č. 6 – Každá dvojice dostane 2 pracovní listy určené ke stříhání

Název: Hádanky

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková komunikace

Vzdělávací obor: Český jazyk a literatura

Vzdělávací předmět: Český jazyk

Ročník: 3., 4., 5. třída

Tematický okruh: Práce s textem, porozuměné

Druh hodiny: procvičovací

Organizační forma: individuální, skupinová

Vyučovací metoda: slovní, názorná

Prostorová organizace: třída

Počet žáků: celá třída - vhodné pro dvojici

Čas: 25 minut

Učební pomůcky: Pracovní list s hádankami

Cíl: Žák hledá a vymýšlí správnou odpověď na dané hádanky. Spolupracuje ve dvojici.

Motivace: „Hádej, hádej hádači, jedna přeci nestačí. "

Rozvíjené klíčové kompetence: kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence pracovní

Očekávané výstupy: Žák pracuje na hádankách. Radí se a vyhodnocuje se spolužákem.

Vztah k průřezovým tématům: Osobnostní a sociální výchova (sebepoznání, řešení problémů a rozhodovací dovednosti)

Popis: Žáci utvoří dvojice dříve než učitel napočítá do 20. Každá dvojice dostane pracovní list s hádankami. Dvojice si radí, pomáhá, vyhodnocuje a zapisuje tip obou na list. Závěrečná reflexe/kontrola probíhá formou společnou nebo např. 2 dvojice porovnávají své tipy. V závěru může dvojice dostat správné řešení a porovná.

Příloha č. 7 – 1 list s početními úlohami pro dvojici

Název: Tlapky

Vzdělávací oblast: Matematika a její aplikace

Vzdělávací předmět: Matematika

Ročník: 3., 4., 5. třída

Tematický okruh: Sčítání

Druh hodiny: procvičovací

Organizační forma: individuální,

Vyučovací metoda: slovní, názorná

Prostorová organizace: třída

Počet žáků: celá třída

Čas: 25 minut

Učební pomůcky: Pracovní list s otisky nohou a čísly možných pachatelů

Cíl: Žák počítá různě barevné nohy, zkusí nejdříve odhad.

Motivace: „Noha sem a noha tam, šlapou rychle i k vám."

Rozvíjené klíčové kompetence: kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence pracovní

Očekávané výstupy: Žák pracuje na početních příkladech. Využívá operace sčítání.

Vztah k průřezovým tématům: Osobnostní a sociální výchova (sebepoznání, řešení problémů a rozhodovací dovednosti)

Popis: Každý žák dostane list s početními operacemi sčítání. Pracuje samostatně. Efektivně využívá svých získaných informací a zohledňuje čas na práci. Hlídá si barevnou otisků nohou. Nejdříve si každý zkusí zapsat odhad, u kterého pachatele vyjde nejvyšší číslo, tudíž vyloupil banku.

Příloha č. 8 – 1 list s početními úlohami pro žáka

Název: Jazykolamy

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková komunikace

Vzdělávací obor: Český jazyk a literatura

Vzdělávací předmět: Český jazyk

Ročník: 3., 4., 5. třída

Tematický okruh: Řeč, práce s hlasem

Druh hodiny: procvičovací

Organizační forma: individuální, skupinová

Vyučovací metoda: slovní, názorná, aktivní

Prostorová organizace: třída

Počet žáků: celá třída - možné rozdělit na menší skupiny

Čas: 15 minut

Učební pomůcky: pracovní list s jazykolamy, vhodné zařadit pro vizuální typy žáků

Cíl: Žák si procvičí svá mluvidla, artikuluje, využívá svého řečového ústrojí.

Motivace: „Všem já ještě ukážu, jak si jazyk nesvážu."

Rozvíjené klíčové kompetence: kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence pracovní,

Očekávané výstupy: Žák pracuje s hlasem, dechem, svým řečovým ústrojím. Poslouchá sebe i druhé.

Vztah k průřezovým tématům: Osobnostní a sociální výchova (sebepoznání, komunikace, kooperace, kreativita)

Popis: Každé dítě dostane svůj pracovní list. Nejdříve zkouší opakovat po učiteli všichni žáci, poté náhodně tři žáci, naposledy jeden odvážný žák. Takto se to opakuje několik kol, možné nahradit učitele žákem - předříká, ostatní opakují.

Příloha č. 9 – Žák obdrží pracovní list s jazykolamy

Název: Barevné převody

Vzdělávací oblast: Matematika a její aplikace

Vzdělávací předmět: Matematika

Ročník: 3., 4., 5. třída

Tematický okruh: Převody jednotek

Druh hodiny: procvičovací

Organizační forma: individuální, skupinová

Vyučovací metoda: slovní, názorná

Prostorová organizace: třída

Počet žáků: celá třída - později rozdělena do dvojic

Čas: 20 minut

Učební pomůcky: pracovní list, pastelka

Cíl: Žák barevně vyznačuje shodné převody jednotek. Pracuje samostatně a svou prací neruší ostatní spolužáky.

Motivace: „Matikou hravou pastelkou."

Rozvíjené klíčové kompetence: kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence pracovní

Očekávané výstupy: Žák pracuje se svým pracovním listem za pomocí pastelky.

Vztah k průřezovým tématům: Osobnostní a sociální výchova (sebepoznání, řešení problémů a rozhodovací dovednosti)

Popis: Žák obdrží pracovní list se cvičením - převody jednotek. Barevně vyznačuje správné řešení. Vhodná reflexe se spolužákem nebo s celou třídou.

Příloha č. 10 – Každá žák dostane 1 pracovní list

Název: Obyčejné vajíčko

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět

Vzdělávací předmět: Člověk a jeho svět (centrum objevy)

Ročník: 3., 4., 5. třída

Tematický okruh: Rozmanitost přírody

Druh hodiny: procvičovací

Organizační forma: individuální, skupinová

Vyučovací metoda: slovní, názorná, aktivní

Prostorová organizace: třída

Počet žáků: celá třída - později rozdělena do skupin po 4 žácích

Čas: 60 minut (20 minut - motivace v kruhu + rozdělení do skupin, 30 minut - samotná práce ve skupinách, 10 minut - reflexe + práce pro rychlíky/dodělávání práce)

Učební pomůcky: prázdný list na zapisování, igelitový sáček, syrové vajíčko, vařené vajíčko, papír, tužka - výčet pomůcek pro skupinu 4 žáků

Cíl: Žák si vyzkouší pokusy s vajíčky. Uvažuje nad souvislostmi, poznává věci kolem nás.

Motivace: „Vajíčko, vajíčko, ukaž se nám maličko."

Rozvíjené klíčové kompetence: kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence pracovní, kompetence sociální a personální

Očekávané výstupy: Žák spolupracuje s ostatními žáky na zadané práci. Společné čtení ve skupinách - žáci se domlouvají, předčítají šeptem, zkouší pokusy, zapisují poznatky a závěry.

Vztah k průřezovým tématům: Osobnostní a sociální výchova (sebepoznání, komunikace, kooperace, kreativita, řešení problémů a rozhodovací dovednosti)

Popis: Rozdělení do skupin je vhodné podle 1. začátečního písmene křestního jména. Vždy může být 1 písmenko ve skupině, nesmějí se opakovat. Skupinka žáků pracuje se svými vajíčky. Provádí zodpovědně pokusy. Diskutují ve skupince, zapisují své poznatky. Společné vyhodnocení a reflexe práce.

Příloha č. 11 – Každá skupina dostane 1 pracovní list s úkoly/pokusy

Název: Něco se děje ve vlaku

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková komunikace

Vzdělávací obor: Český jazyk a literatura

Vzdělávací předmět: Literatura

Ročník: 3., 4., 5. třída

Tematický okruh: Čtení s porozuměním

Druh hodiny: procvičovací

Organizační forma: individuální, skupinová

Vyučovací metoda: slovní, názorná

Prostorová organizace: třída

Počet žáků: celá třída

Čas: 40 minut (15 minut - čtení učitelem, žáci poslouchají, 15 minut - žák si sám znovu přečte, 10 minut - vyhledávání v textu, zapisování)

Učební pomůcky: list s textem / otázkami (ty mohou být i např. napsány pro všechny na tabuli)

Cíl: Žák více zapojuje svůj sluch. Naslouchá pozorně druhým. Procvičuje své čtení pro sebe.

Motivace: „Přečti a najdi. Jsme blíž svému cíli“

Rozvíjené klíčové kompetence: kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence pracovní

Očekávané výstupy: Žák nejdříve pozorně poslouchá, poté uplatňuje své čtenářské dovednosti. V poslední části odpovídá na otázky týkající se přečteného textu.

Vztah k průřezovým tématům: Osobnostní a sociální výchova (sebepoznání, komunikace, kreativita, řešení problémů a rozhodovací dovednosti)

Popis: Všichni žáci společně naslouchají předčítání pí. učitelky. Text má návaznost na téma detektiva. Následuje druhé čtení žákem. V závěru žák vyhodnocuje nasbírané poznatky o textu, případně v textu dohledává potřebné informace (pokud zvolíme uskupení pro práci dvojici nebo skupinu, ti mohou mezi sebou kooperovat a pomáhat si). Na úplný závěr je vhodná reflexe, vyhodnocení práce žáky i učitelem. Společné ujasnění závěrů z textu.

Příloha č. 12 – Každá žák/ dvojice/ skupina dostane list s textem a případně odpovědi

Název: Pachateli, jen počkej.

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková komunikace

Vzdělávací obor: Český jazyk a literatura

Vzdělávací předmět: Český jazyk

Ročník: 3., 4., 5. třída

Tematický okruh: Pravopis i/y po obojetných souhláskách uvnitř slov

Druh hodiny: procvičovací

Organizační forma: individuální, skupinová

Vyučovací metoda: slovní, názorná

Prostorová organizace: třída

Počet žáků: celá třída - později rozdělena do dvojic

Čas: 30 minut

Učební pomůcky: prázdný list, kam žáci nalepí získané lístečky

Cíl: Žák si procvičí a zopakuje pravopis i/y po obojetných souhláskách uvnitř slov

Motivace: „Lístečku už tě mám, před zlodějem uchovám."

Rozvíjené klíčové kompetence: kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence pracovní

Očekávané výstupy: Žák spolupracuje ve dvojici. Vzájemně se kontrolují a pomáhají si. Vyplňují lístečky, Procvičují pravopis i/y po obojetných souhláskách uvnitř slov.

Vztah k průřezovým tématům: Osobnostní a sociální výchova (sebepoznání, komunikace, kreativita, řešení problémů)

Popis: Rozdělení do dvojic dle měsíců v roce. Každá dvojice musí mít 2 rozdílné měsíce - narozeniny žáka. Lístečky obdrží žáci buď v této hodině nebo jim učitel lístečky přiděluje postupně, a nyní čtou, lepí, třídí, třídí atd. Činnost předchází následující činnosti.

Příloha č. 13 – Dvojice prázdný list A4 a shromážděné lístečky - postupně nebo najednou

Název: Sláva, lupič!

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět

Vzdělávací předmět: Člověk a jeho svět

Ročník: 3., 4., 5. třída

Tematický okruh: Lidé kolem nás

Druh hodiny: procvičovací

Organizační forma: individuální, skupinová

Vyučovací metoda: slovní, názorná, aktivní

Prostorová organizace: třída

Počet žáků: celá třída - později rozdělena do skupin dle celkového počtu žáků

Čas: 20 minut

Učební pomůcky: euro desky s rozstříhanými lístečky obličejů zlodějů

Cíl: Žák spolupracuje ve skupině. Využívá své kreativity a poznatků z předešlých prací.

Motivace: „Kdo ho pozná ví to hned, lístečky zná nazpaměť."

Rozvíjené klíčové kompetence: kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence pracovní, kompetence sociální a personální

Očekávané výstupy: Žák spolupracuje ve skupině. Sám vyhodnocuje situaci a získané informace o lupiči.

Vztah k průřezovým tématům: Osobnostní a sociální výchova (sebepoznání, komunikace, kreativita, řešení problémů a rozhodovací dovednosti)

Popis: Rozdělení do dvojic podle barvy očí. V každé skupině po 4 se stejná barva může opakovat pouze 2krát (případně podle barvy oblečení, vlasů). Skupina podle získaných indicií hledá podobu pachatele. Vyhodnocuje a vytváří profil zloděje.

Příloha č. 14 – Každá skupina euro desky se 4 rozstříhanými obličeji pachatele

Název: A je to tady!

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková komunikace

Vzdělávací obor: Český jazyk a literatura

Vzdělávací předmět: Český jazyk

Ročník: 3., 4., 5. třída

Tematický okruh: Pravopis

Druh hodiny: procvičovací

Organizační forma: individuální

Vyučovací metoda: slovní, názorná, aktivní

Prostorová organizace: třída

Počet žáků: celá třída

Čas: 20 minut (10 minut - průkaz, 10 minut - osvědčení)

Učební pomůcky: papírový průkaz, papírové osvědčení

Cíl: Žák si procvičí a upevní pravopis hravou formou

Motivace: „Detektivem být chceš, tak tu něco dostaneš."

Rozvíjené klíčové kompetence: kompetence komunikativní, kompetence pracovní, kompetence sociální a personální

Očekávané výstupy: Žák si vyplňuje a vybarvuje přidělený průkaz a osvědčení

Vztah k průřezovým tématům: Osobnostní a sociální výchova (sebepoznání, komunikace, kooperace, kreativita)

Popis: Průkaz a osvědčení dostane za odvedenou práci každý žák. Podmínky pro získání si určí každý učitel sám - např. vše žák dostane až na samém konci všech prací, průkaz žák dostane v průběhu, osvědčení na konci, z průkazu/osvědčení udělá motivaci a žákům rozdává postupně.

Příloha č. 15 – Dítě dostane vlastní průkaz i osvědčení.

Závěr

Pojem nadané dítě na základní škole je v posledních letech velmi aktuální a diskutované. Vypovídá o tom i fakt, že i přes snahu mnoha odborníků zatím není jednotná definice nadání. Téma péče o nadané děti není v České republice zatím plně propracované, vzhledem k tomu, že není v širším zatím zájmu odborné i laické veřejnosti.

Zpracovaná práce si vzala za cíl vytvořit konkrétní materiály pro individuální či skupinovou práci v rámci třídního kolektivu běžné třídy. Uvedené pracovní listy byly ověřovány v rámci studijní praxe v rozsahu 30 dní. Byly zjištěny konkrétní poznatky z jejich aplikace. Zpracování dalo základ k mé budoucí profesní práci. Pro pedagogy je v současnosti znalost dané oblasti a následné využití poznatků v praxi nezbytné. Při studiu teoretické stránky tématu se lze opřít o poměrně velké množství literatury, jež byla v České republice vydána. Metodické příručky se o problematice nadaných dětí většinou buď nezmiňují, nebo si jí všímají jen okrajově. Na trhu běžně dostupném není ani žádný soubor cvičení pro jednotlivé vyučovací předměty, který by byl plně využitelný. Vzhledem ke zvolenému okruhu učiva jsou cvičení určena pro žáky 3. – 5. ročníku základní školy, bližší konkretizace je uvedena u jednotlivých cvičení. Navržený soubor obsahuje 15 pracovních listů, které jsou vytvořené na podkladě prostudované odborné literatury a praktických zkušeností autorky diplomové práce. Jsou zde cvičení, která vznikla na základě proběhlých praxí během studia. Velký důraz na pracovní listy je v komplexnosti, provázanosti a originalitě.

Při pozorování žáků ve třídách na běžných školách v Plzni, Praze a Březové u Sokolova (1. ZŠ Plzeň - 4., 5. ročník, 22. ZŠ Plzeň - 3. ročník, 28. ZŠ Plzeň - 3. ročník, 31. ZŠ Plzeň - 1. ročník, ZŠ Angel Praha 12 - 1., 5. ročník, ZŠ Rakovského Praha 12- 2. ročník, ZŠ Březová u Sokolova - 1. ročník) došla autorka práce k názoru, že dítě je ve výuce mnohem více motivováno pro jakoukoliv činnost, pokud tyto činnosti směřují ke společnému konečnému cíli. V případě této práce hlavním spojujícím momentem byla postava imaginárního detektiva. V již zmíněných třídách byla aplikovaná vždy 1 hodina-úvodní (pouze v jednom případě - 3. ročníku na 31. ZŠ Plzeň se s tímto tématem pracovalo 12 týdnů, 1-2 vyučovací jednotky = 90 minut). Autorka došla po již zmíněné praxi k těmto závěrům: i přes rozdílnou úroveň žáků, v mnoha ohledech, byla práce s tématem detektiva vždy úspěšná. Všechny třídy pracovaly s prvním pracovním listem (pro 1. ročník byl pracovní list upraven, není součástí této diplomové práce). Dále došla k tomu, že téma

může být v podstatě jakékoli, pokud je pro žáky nějakým způsobem atraktivní. Například téma ovoce a zelenina se s úspěchem nesetkalo. Pod pojmem atraktivní.[28] si žáci vykládají například témata jako mořští netvoři, opuštěná chata a neznáme stopy v obilí. V publikacích dostupné laické veřejnosti nebo pedagogům se setkáváme pouze s nahodilými logickými úkoly, cvičeními či skládankami. Všechna cvičení je popsána tak, aby všichni učitelé dobře pochopili, jak mají s dětmi během cvičení pracovat. Pro cvičení jsou využity individuální, skupinové, kooperativní i hromadné formy práce, nejčastěji však formy skupinové, které jsou pro rozvoj dětí, zvláště pak u nadaných, u kterých se často projevují potíže v osobnostní sféře jedince velmi výhodné pro všechny zúčastněné strany. Všechna cvičení se dají provozovat ve třídě, ale některá z nich je možné uplatnit i v tělocvičně, na zahradě či hřišti, a tak umožnit dětem více pohybového uvolnění než v běžné třídě. Ve všech cvičeních jsou naplňovány klíčové kompetence podle RVP ZV, jak je uvedeno u cvičení. I přes jednoduchou přípravu příloh jsou postačující k tomu, aby cvičení mohla být dobře proveden žákem.

Autorce diplomové práce se potvrdilo, že individuální přístup a vytvoření tématově zaměřených pracovních listů se pozitivně promítlo do přístupu žáků k získávání a automatizaci učiva ve výuce.

[28] Atraktivnost - poutavý, budící zájem.

Resumé

Diplomová práce „Nadané děti na prvním stupni ZŠ“ pojednává o problematice nadaných dětí. Teoretická část práce se věnuje nejrůznějším pohledům na pojem nadání a talent. Ukazuje pohled na možnosti dnešní legislativy. Věnuje se otázce výchovy a vzdělávání nadaných dětí na prvním stupni ZŠ, převážně individuálnímu přístupu k těmto jedincům. Vyjmenovává specifické potřeby nadaného dítěte. Informuje o možnostech vzdělávání těchto dětí. Poukazuje na konkrétní organizace a školy, zabývající se nadanými dětmi. V praktické části diplomové práce je k dispozici 15 pracovních listů pro výuku nadaného žáka.

The thesis “Gifted Children at the Lower Stage of the Primary School” deals with the issue of the gifted children.The theoretical part focuses on different views of the concept of giftedness and talent. It shows a view of the possibilities of today's legislation.
It focuses on the education of gifted children at primary schools, mainly to individual approach to these individuals .
Lists specific needs of the gifted child. It informs about the possibilities of education of these children.It refers to specific organizations and schools dealing with gifted children.
In the practical part of the thesis is available 15 original worksheets Threaded for teaching gifted pupil .

Seznam zkratek

RVP ZV	Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání
IVP	Integrovaný vzdělávací plán
PPP	Pedagogicko-psychologická poradna
IQ	Kvocient inteligence

Použitá literatura

DOČKAL, V. Zaměřeno na talenty aneb Nadání má každý. Praha : Lidové noviny, 2005. ISBN 80-7106-840-3.

FISHER, R. Učíme děti myslet a učit se: praktický průvodce strategiemi vyučování. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-262- 0043-7.

FOŘTÍK, V.; FOŘTÍKOVÁ, J. Nadané dítě a rozvoj jeho schopností. Praha : Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-297-3.

FOŘTÍKOVÁ, J. (ed.); JURÁŠKOVÁ, J.; MONTGOMERYOVÁ, D.; REISOVÁ, S.; RENZULLI, J. Úspěšná výuka mimořádně nadaných dětí. Praha : Triton, 2008. ISBN 978-80-7387-173-4.

GARDNER, H. Dimenze myšlení : teorie rozmanitých inteligencí. Praha : Portál. 1999. ISBN 80-7178-279-3.

GRECMANOVÁ, H.; URBANOVSKÁ, E.; NOVOTNÝ P. Podporujeme aktivní myšlení a samostatné učení žáků. Olomouc : Hanex, 2000.. ISBN 80-85783-28-2.

HAVIGEROVÁ, J. M. Pět pohledů na nadání. Praha : Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3857-4.

HŘÍBKOVÁ, L. Nadání a nadaní : pedagogicko-psychologické přístupy, modely, výzkumy a jejich vztah ke školské praxi. Praha : Grada, 2009. ISBN 978-80-247-1998-6.

HŘÍBKOVÁ, L. Nadání a nadaní : pedagogicko-psychologické přístupy, modely, výzkumy a jejich vztah ke školské praxi. Praha: 2005. ISBN 80-7290-213-X.

JUCOVIČOVÁ, D.; ŽÁČKOVÁ, H. a kol. Individuální vzdělávací plán pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Praha : D&H, 2009. ISBN 978-80-87295-00-7.

LAZNIBATOVÁ, J. Nadané dieťa. Bratislava : Iris, 2007. ISBN 80-89018-53-X.

LANDAU, E. Odvaha k nadání. Praha : Akropolis, 2007. ISBN 978-80-86903-48-4.

MACKINTOSH, N. J. IQ a inteligence. Praha : Grada, 2000. ISBN 80- 7169-948-9.

MACHŮ, E. Nadaný žák. Brno: Paido, 2010, ISBN 978-80-7315-197-3.

MUDRÁK, J. Nadané děti a jejich rozvoj. Praha : Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5089-7.

SEJVALOVÁ, J. Talent a nadání. Praha : IDM MŠMT, 2004. ISBN 80-86784-03-7.

PRŮCHA J.; WALTEROVÁ .; MAREŠ J. Pedagogický slovník. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-029.4.

Elektronické zdroje

Dostupné z: . Dotazník pro rodiče. [online]. [cit 2015-06-05] <www.volny.cz/ppp.sokolov>

Dostupné z: . Dotazník pro učitele. [online]. [cit 2015-06-05] <www.volny.cz/ppp.sokolov>

Dostupné z: . Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2007. 126 s. [cit. 2015-06-05]. Dostupné z: . <www.vup.cz/file/318/>

Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Gaussova křivka 7
Obrázek č. 2: Renzulliho model 3 kruhů 11
Obrázek č. 3: Mónksův model 12
Obrázek č. 4: Sternbergův triarchický model inteligence 13
Obrázek č. 5: ‚Diferenciovaný model nadáni a talentu dle F. Gagného 14

Tabulka č. 1 15
Tabulka č. 2 38

Seznam příloh

Příloha č. 1a) Seznámení s detektivem ..... **I**
Příloha č. 1b) Seznámení s detektivem ..... **III**
Příloha č. 2) Seznámení s detektivem ..... **IV**
Příloha č. 3) Jako profesionál ..... **V**
Příloha č. 4) Co vše dokážeme ..... **VII**
Příloha č. 5) Doplňovačky ..... **XIV**
Příloha č. 6) Domino ..... **XVI**
Příloha č. 7) Hádanky ..... **XVII**
Příloha č. 8) Tlapky ..... **XVIII**
Příloha č. 9) Jazykolamy ..... **XIX**
Příloha č. 10) Barevné převody ..... **XX**
Příloha č. 11) Obyčejné vajíčko ..... **XXI**
Příloha č. 12a) Něco se děje ve vlaku ..... **XXIII**
Příloha č. 12b) Něco se děje ve vlaku ..... **XXVII**
Příloha č. 13) Pachateli, jen počkej ..... **XXVIII**
Příloha č. 14) Sláva, lupič! ..... **XXXI**
Příloha č. 15) A je to tady! ..... **XXXV**
Příloha č. 16) Dozatník pro školu ..... **XXXVI**
Příloha č. 17) Dotazník pro rodiče ..... **XXXVII**

Příloha č. 1 a)

Ahoj děti, jmenuji se detektiv Radim Černý. Potřeboval bych od vás pomoci při pátrání po pachateli, který nám vyloupil ve městě banku. Zanechal po sobě několik stop a společně je postupně rozluštíme. Těším se, jak toho lotra společně chytíme!

STOPA Č. 1:
Tvým úkolem je najít správnou odpověď k příkladům. Nejdříve zkus počítat sám. Odpovědi si zkontroluj nejprve se spolužákem, poté společně na tabuli. Každý výsledek má své písmenko. Výsledek i písmenko je potřeba zapsat do tabulky.

Rada od detektiva: Správný detektiv pracuje nejen rychle, ale i správně!

Příklad	Výsledek / písmenko	Tajemná stopa
1. 13-2 =	11 / N	N
2 30-0 =		
3. 105+15 =		
4. 10+100 =		
5. 1000-400 =		
6. 4S 8D 3J =		
7. 9S 9D 2J =		
8. 55+800 =		
9. 6D 5J =		
10. 95-65 =		
11. 8+7 =		
12. 9+11 =		
13. 700-400 =		
14. 6S 0D 9J =		
15. 200-50 =		

Odpověď:
Jakou stopu jsme společně našli?

Pro rychlíky:
Zkus vymyslet nebo nakreslit, kde se stopa mohla najít, komu patří, a jak lupič vypadá:

30/ E	65/ S
120/ CH	30/ K
110/ A	15/ P
600/ L	20/ A
483/ O	300/ L
992/ T	609/ C
855/ I	150/ E

Odpověď: NECHAL OTISK PALCE

Příloha č. 1 b)

1) Dopravní prostředek, který se pohybuje pod vodou.
2) Měří tím maminka teplotu.
3) Střílí tím lupiči.
4) Zvíře podobné hlemýždi – bez ulity.
5) Povolání, které navrhuje domy, parky, atd.
6) Platíme u toho v obchodě.
7) Policie to nasazuje lupiči.
8) Zůstane v kamnech po dřevě i uhlí.
9) Když ji loupeme/krájíme – slzí nám oči.
10) Nosíme v zimě na rukách.

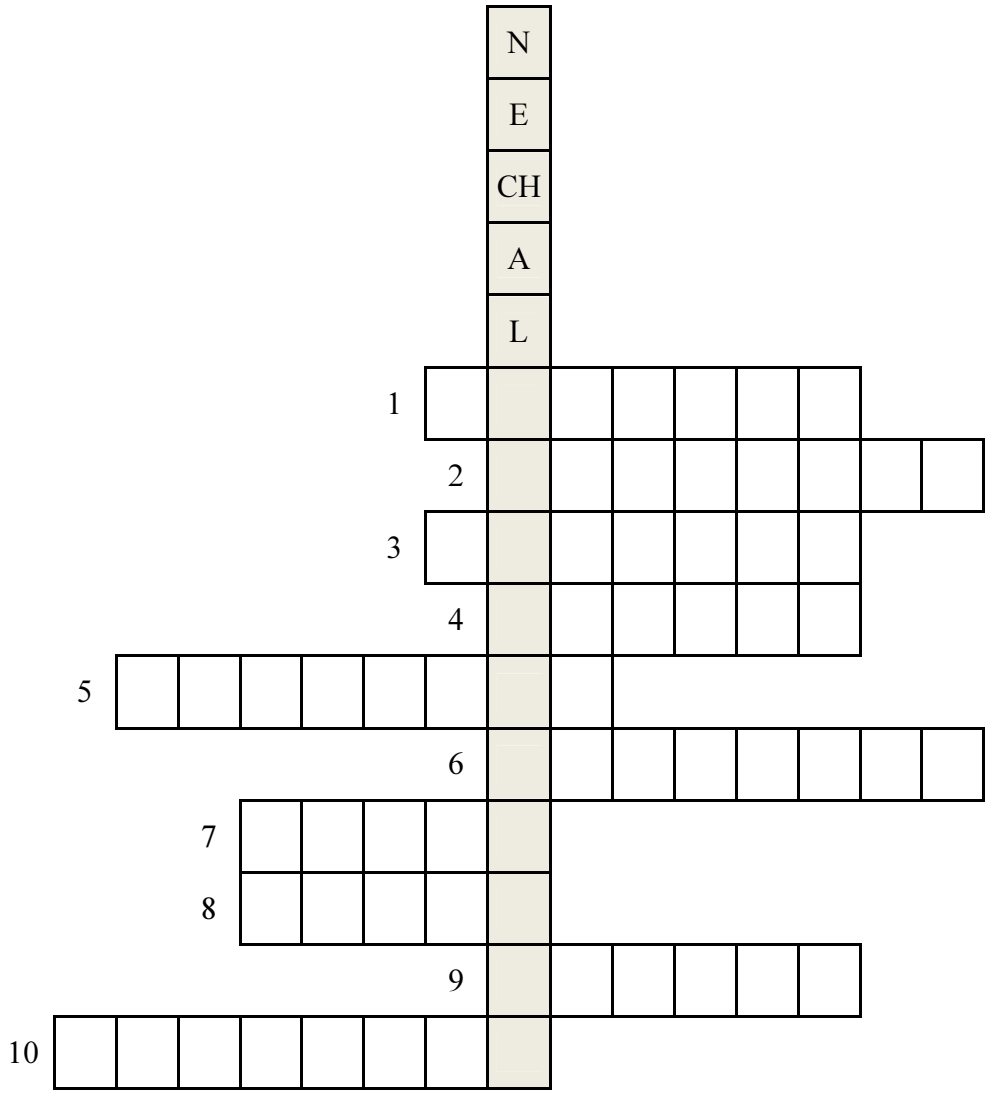

Tajenka: NECHAL OTISK PALCE

Příloha č. 2

Ahoj děti, hlásím se vám opět já, tajné očko Radim. Díky spolupráci máme 1. stopu. Jenom podle ní však lupiče nenajdeme. Dnes je před vámi další úkol, určitě ho všichni zvládnete. Jsem moc rád, že mi takto pomáháte. Už se těším, jak toho lumpa dopadneme.

STOPA Č. 2:
Dnes si zahraješ hru s názvem kris - kros. Tvým úkolem je doplnit vyjm.slovo (pomůže ti jeho pořadí). Slovo si zapiš do čtverečků a zkontroluj s kamarádem. Stopa je očíslovaná, potřebuje seřadit.
Tajný tip: Správný detektiv pracuje nejen rychle a správně, ale pomáhá i ostatním!

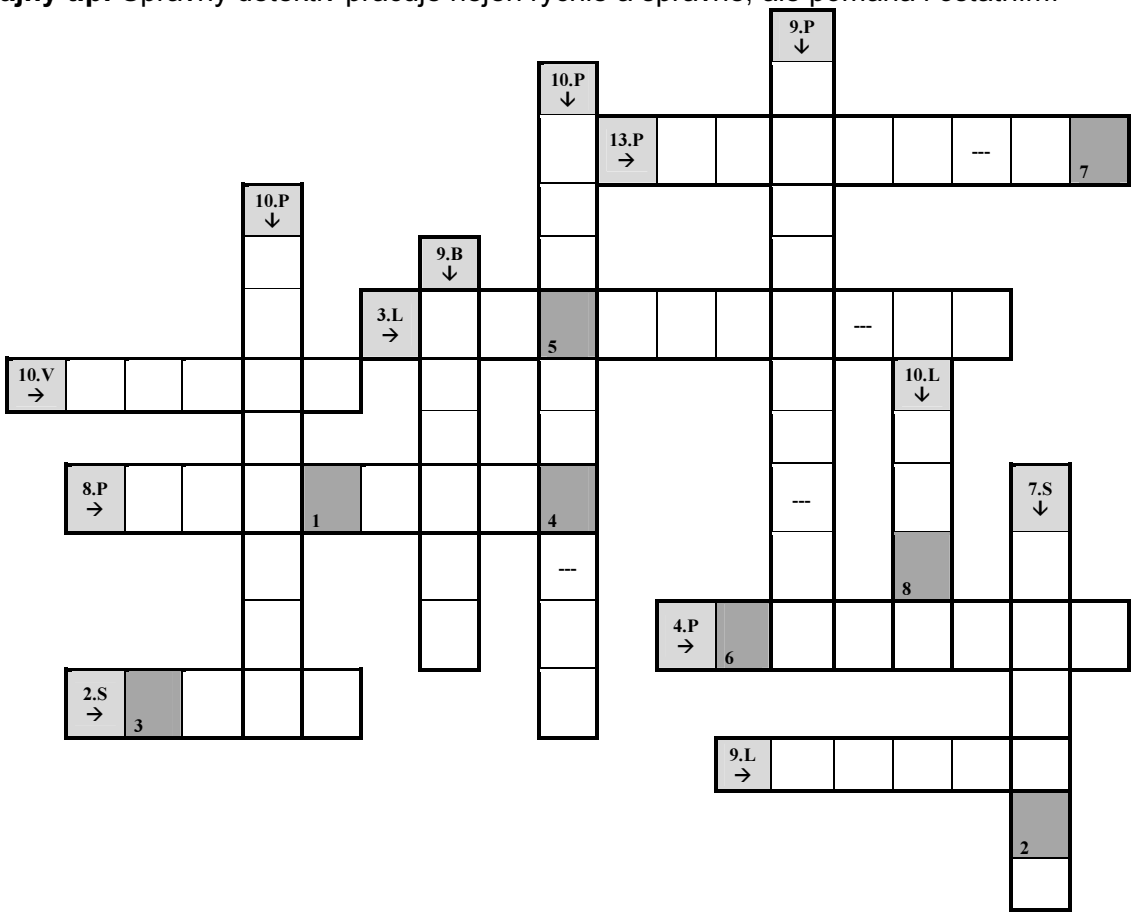

Odpověď:

Jakou stopu jsme společně našli?

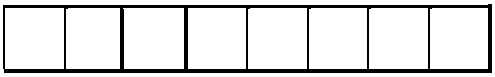

Pro rychlíky (řešení vypracuj na druhou stranu listu):

Vzpomeneš si, jak se jmenoval detektiv příjmením? Jak by se mohl jmenovat lupič? Zkus napsat nebo nakreslit, jak vypadá banka, kterou lupič vykradl, v jakém ročním období a v kolik hodin se loupež mohla stát?

Odpověď: PRSTÝNEK

Příloha č. 3

1) Hospodář měl právě tři selata. Pro selata si přišli tři zájemci. Každý si chytil jedno a ještě dvě selata zbyla. Jak je to možné?

---

2) Pan Novák bydlí v desátém patře, ale výtahem jezdí jen do sedmého. Proč?

---

3) Pan Novotný byl kuchař. Jednou omylem připálil.

---

4) Dana přijde do pokoje a všude kolem je mnoho vody. Na zemi leží omráčený Romeo a Julie.
Co, proč a komu se stalo?

---

5) Hotel Continental byl proslulý hotelovými lupiči. Jeden lupič byl přistižen takto.
V pokoji číslo 54 seděl host Karel Nový a četl si noviny. Najednou se ozvalo slabší zaklepání. Než se pan Nový ozval, otevřely se dveře a v nich se objevil cizí muž. Když spatřil pana Nového narychlo se omlouval: „Promiňte pane, spletl jsem si dveře svého pokoje.“ Pan Karel Nový nedal na tuto výmluvu, vyvolal rychle poplach, a tak byl lupič zadržen.
Podle čeho pan Karel Nový poznal, že se cizí muž nespletl dveře?

Část 1

Indicie:

---

1) Každý, příjmení

---

2) Tuto hádanku zkuste sami☺

---

3) Místo, kde kuchař mohl vařit

---

4) Akvárium, rybičky

---

5) Zaklepání, omluva

---------- ROZSTŘIHNOUT ZDE ----------

Část 2

Odpovědi:

---

1) Jeden ze zájemců o sele se jmenoval Každý. Ten chytil sele a další dva zájemci čekali.
2) Pan Novák je malého vzrůstu/lilipután. Na větší číslo než je sedm nedosáhne.
3) Byl to kuchař v ponorce. Otevřel okno, aby vyvětral.
4) Rozbilo se akvárium, Romeo a Julie jsou rybičky.
5) Karel Nový poznal, že nejde o hosta, který si spletl dveře pokoje. Cizí muž by před vstupem klepal = chtěl zjistit, je-li někdo uvnitř. Při vstupu do vlastního pokoje by nikdy neklepal.

Příloha č. 4

1

Vy	**v_sutá hrazda**	**viola**	**v_nález**
lav_ce	**ov_nout pažemi**	**v_heň**	**oční v_čka**
výří křídla	**v_kend**	**zlov_k**	**výron kotníku**
v_učování	**v_let**	**v_dech**	**v_žle**

2

v_soký	**v_sící obraz**	**virtuos**	**v_tah**
vila	**zbav_t se strachu**	**V_škov**	**v_světlit**
v_dří kožešina	**vízum**	**odv_kat**	**výmoly v silnici**
pov_nnost	**v_hra**	**p_bíjená**	**pov_k**

3

v_dra	**v_skání ve vlasech**	**viadukt**	**V_t**
víla	**v_dlička**	**cav_ky**	**v_kres**
vydrovka	**v_zitka**	**zv_k**	**v_žehlit**
záv_t	**zav_skat**	**vířit**	**tur_stický výšlap**

4

výr	**víska**	**nev_ditelný nepřítel**	**vir**
v_v_klat zub	**v_prask**	**Výtoň**	**hovězí v_var**
V_šehrad	**v_zita**	**žv_kačka**	**výkop**
uv_dět	**v_tí vlků**	**v_šší**	**v_t věnce**

5

zv_kat si na nové podmínky	**vinohrad**	**hroznové v_no**	**v_žka**
neobv_kle	**zav_novačka**	**v_kání**	**výdělek**
V_sočina	**vitrína**	**přežv_kovat**	**v_mluva**
v_dle	**přežv_kavci**	**nevítaný host**	**žv_kat**

1

oslovení při vykání	tělocvičné zařízení	hudební nástroj	objev
školní nábytek	obejmout	ohniště s přívodem vzduchu	ochrana očí
křídla od výra	volno na konci týdne	nešvar	poranění kotníku
výuka	zájezd	opak nádechu	mládě loveckého psa

2

opak nízkého	zavěšený obraz	vynikající hudebník	dopravní zařízení
honosný dům	nebát se	město nedaleko Brna	objasnit
kožešina z vydry	povolení pro vjezd do státu	odnaučovat	díry na silnici
něco, co musím udělat	vítězství	míčová hra	křik

3

vodní šelma	čechrání ve vlasech	mostní stavba	mužské jméno
pohádková bytost	část příboru	okolky	druh papíru
čepice	navštívenka	obyčej	vyhladit žehličkou
vrut	zajuchat	uvádět do točivého pohybu	túra

4

naše největší sova	malá vesnice	nepřítel, kterého není vidět	původce nemoci
vytrhnout zub	nářez	město na V	polévka z hovězího masa
památné místo v Praze	prohlídka nemocných	prostředek udržující čistotu zubů	díra v zemi
spatřit	zvuk, který vydávají vlci	opak nižšího	plést věnce

5

přizpůsobovat se novým podmínkám	místo, kde se pěstuje hroznové víno	ovoce	malá věž
nezvykle	peřinka pro mimino	zdvořilý způsob oslovování	výplata
jeden z krajů České republiky	prosklená skříňka	vytrvale žvýkat	nepravý důvod, proč něco neudělám
nástroj	skupina živočichů, kteří mají 4 části žaludku	nezvaný host	konzumovat žvýkačku

Příloha č. 5

Vypočítejte příklady a vyplňte tajenku

1.

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

4 • 3 = Á 3 • 3 = K 30 : 5 = Ý 90 : 9 = O
75 - 70 = N 12 : 4 = Y 35 - 24 = P 2 • 2 = Š
2 • 4 = A 27 - 14 = V 28 : 4 = J
7 : 7 = E 18 : 9 = P 7 • 0 = J

2.

10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24

4 • 5 = É 3 • 4 = Ž 18 + 4 = O 5 • 3 = K
9 • 2 = T 43 - 20 = H 4 • 6 = Y 39 - 22 = Á
24 - 11 = M 3 • 7 = N 26 - 7 = K 6 + 5 = E
4 • 4 = R 5 • 2 = L 2 • 7 = Á

3.

50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61

20 + 38 = R 49 + 6 = A 23 + 34 = O
80 - 20 = B 70 - 11 = Y 60 - 6 = J
5 • 10 = M 46 + 6 = Č 39 + 12 = L
60 - 4 = K 60 - 7 = Í 70 - 9 = A

4.

20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38

7 • 5 = V 42 - 4 = Í 4 • 6 = H 15 + 15 = É
5 • 4 = S 10 + 13 = Ý 8 • 4 = U 41 - 4 = Ř
19 + 9 = O 32 - 5 = D 40 - 7 = N 4 • 9 = Ě
35 - 6 = V 5 • 5 = L 3 • 7 = Y 12 + 22 = E
37 - 6 = M 17 + 5 = T 56 - 30 = A

Výsledky:

Vypočítejte příklady a vyplňte tajenku

1.

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
J	**E**	**P**	**Y**	**Š**	**N**	**Ý**	**J**	**A**	**K**	**O**	**P**	**Á**	**V**

4 • 3 = Á 3 • 3 = K 30 : 5 = Ý 90 : 9 = O
75 - 70 = N 12 : 4 = Y 35 - 24 = P 2 • 2 = Š
2 • 4 = A 27 - 14 = V 28 : 4 = J
7 : 7 = E 18 : 9 = P 7 • 0 = J

2.

10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
L	**E**	**Ž**	**M**	**Á**	**K**	**R**	**Á**	**T**	**K**	**É**	**N**	**O**	**H**	**Y**

4 • 5 = É 3 • 4 = Ž 18 + 4 = O 5 • 3 = K
9 • 2 = T 43 - 20 = H 4 • 6 = Y 39 - 22 = Á
24 - 11 = M 3 • 7 = N 26 - 7 = K 6 + 5 = E
4 • 4 = R 5 • 2 = L 2 • 7 = Á

3.

50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61
M	**L**	**Č**	**Í**	**J**	**A**	**K**	**O**	**R**	**Y**	**B**	**A**

20 + 38 = R 49 + 6 = A 23 + 34 = O
80 - 20 = B 70 - 11 = Y 60 - 6 = J
5 • 10 = M 46 + 6 = Č 39 + 12 = L
60 - 4 = K 60 - 7 = Í 70 - 9 = A

4.

20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38
S	**Y**	**T**	**Ý**	**H**	**L**	**A**	**D**	**O**	**V**	**É**	**M**	**U**	**N**	**E**	**V**	**Ě**	**Ř**	**Í**

7 • 5 = V 42 - 4 = Í 4 • 6 = H 15 + 15 = É
5 • 4 = S 10 + 13 = Ý 8 • 4 = U 41 - 4 = Ř
19 + 9 = O 32 - 5 = D 40 - 7 = N 4 • 9 = Ě
35 - 6 = V 5 • 5 = L 3• 7 = Y 12 + 22 = E
37 - 6 = M 17 + 5 = T 56 - 30 = A

Příloha č. 6

4 000 m	1 m	100 cm	10 mm
1 cm	1 000 m	1 km	2 km
2 000 m	2 dm	20 cm	700 cm
7 m	70 mm	7 cm	600 cm
6 m	6 dm	600 mm	4 cm
40 mm	4 dm	40 cm	4 km

Příloha č. 7

Otázky:

01) Kdo má vpředu dvě oči, ale vzadu ještě spoustu dalších?
02) Neustále to mění tvar, ale přesto je to stále kulaté. Co to je?
03) Muž je sám na pustém ostrově. Na nejbližší pevninu to je 5 kilometrů a on neumí plavat, ani nemá k dispozici žádný přepravní prostředek. Bez cizí pomoci se přesto zachrání. Jak?
04) Ve stáji jsou lidé a koně. Celkem je zde 22 hlav a 72 nohou. Kolik koňů a kolik lidí je ve stáji?
05) Matka má sedm dětí, polovina z nich jsou kluci. Jak je to možné?
06) Pokud v závodě předběhnete závodníka na druhém místě, na kolikátém místě budete?
07) Co bylo první - kuře nebo vejce?
08) Tři potápěči se potápějí v řece, ale když vylezou z vody, jenom dva mají mokré vlasy. Jak je to možné?
09) Kde vždycky včerejšek přichází až po dnešku?
10) Můžeš mě použít, jen pokud jsem plná. Přesto jsem plná děr. Kdo jsem?
11) Slyšel jsi mě před chvílí, teď mě slyšíš zase. Za chvíli zemřu, ale jen do doby, než mě znovu nezavoláš. Kdo jsem?
12) Vyslovíš-li mé jméno, zabiješ mě. Kdo jsem?
13) Kdo chodí spát v botách?
14) Patří mi to, ale ostatní to používají více než já.

---------- ROZSTŘIHNOUT ZDE ----------

Odpovědi:

01) Páv.
02) Měsíc.
03) Počká, až voda zamrzne a přejde na pevninu.
04) Ve stáji je 14 koní a 8 lidí. Výpočet: 14*4 + 8*2 = 72.
05) Všechny děti jsou kluci, takže polovina jsou chlapci a druhá polovina také.
06) Na druhém.
07) Vejce. Dinosauři již kladli vejce, ale kuřata v té době nebyla.
08) Třetí muž je holohlavý.
09) Ve slovníku.
10) Konev na zalévání.
11) Ozvěna.
12) Ticho.
13) Kůň.
14) Mé jméno.

Příloha č. 8

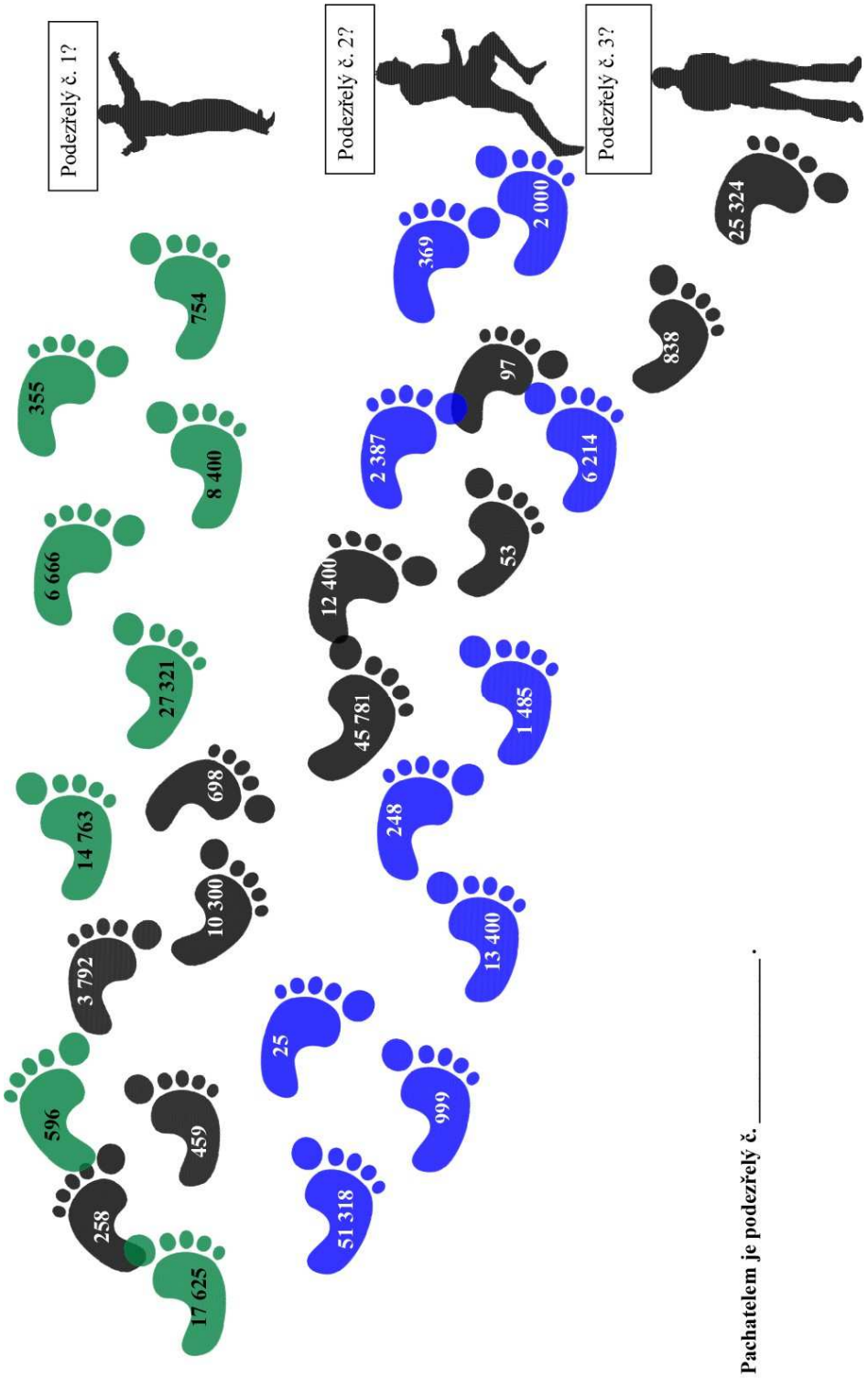

Řešení:

Zelené otisky nohou: 76 480
Černé otisky nohou: 100 000 = pachatel č. 2 (ukradl nejvíce peněz
Modré otisky nohou: 78 445

Příloha č. 9

Poslali mě naši k vašim, aby přišli vaši k našim, když nepůjdou vaši k našim, tak nepůjdou naši k vašim

Náš pan kaplan v kapli plakal.

Osuš si šosy.

Pan Kaplan má chlapce střapce.

Pan Šusta sušil šusťák v sušárně.

Piksla sklapla, sklapla piksla.

Poslal posel posla pro slámu.

Probošt Prokop překop příkop.

Pštros s pštrosicí a s pštrosáčaty šli do pštrosárny.

Pět švestek, šest švestek.

Šla Prokopka pro Prokopa, pojď Prokope pojíst oukropa.

Vrána kráká, déšť krápá.

Zhlt hrst zrn.

Žalně svou žalobu žaluje žába žabáku v kalužině.

Zvuk bubnů duněl v hluku při ústupu pluků.

Vytři ty tři trychtýře.

Utlum tu hudbu a kup tu kupu hub.

Tak pokopete mi to pole, nebo nepokopete mi to pole?

Sčeš si vlasy z čela a osuš si šosy!

Od poklopu ku poklopu, kyklop kouli koulí.

Nezametete-li to tu po mně vy, zamete to tato teta.

Nenaolejuje-li Julie koleje, naolejuje je Jan.

Na klavír hrála Klára Králová.

Na cvičišti čtyři svišti piští.

Máma má málo máku.

Kapka kapla, klapka klapla.

Ještě štěstí, že se nesešli.

Dalajláma v lomu láme skálu.

Dolar, rubl, libra.

Příloha č. 10

Převody – jednotky délky

Vybarvěte jen políčka se správně převedenými jednotkami délky.

	1	2	3	4	5
A	1 m = 100 cm	200 cm = 2 m	5 dm = 50 cm	1 m = 100 dm	200 dm = 2 m
B	20 mm = 2 dm	3 dm = 30 mm	20 cm = 2 dm	500 cm = 5 m	10 cm = 1 dm
C	4 m = 40 cm	20 cm = 2 m	10 dm = 100 mm	20 mm = 2 dm	7 dm = 70 cm
D	10 dm = 1 m	60 cm = 6 dm	900 cm = 9 m	50 mm = 5 cm	10 mm = 1 cm
E	2 m = 20 dm	3 m = 300 mm	700 mm = 7 m	6 mm = 60 cm	8 m = 800 dm
F	400 mm = 4 dm	2 dm = 200 mm	300 mm = 30 cm	4 dm = 40 cm	8 m = 80 dm

Prázdné karty pro rychlejší žáky:

Převody – jednotky délky

Vybarvěte jen políčka se správně převedenými jednotkami délky.

	1	2	3	4	5
A					
B					
C					
D					
E					
F					

Příloha č. 11

Dnes si uděláme několik pokusů s vejci. Brzy budou Velikonoce. Vejce je malý div přírody.

Nezapomeňte si nejdříve přečíst celé zadání úkolu, spolupracujte, dodržujte pravidla třídy!

Na závěr po splnění úkolů se ve skupince vzájemně oceňte, pochvalte, papír s odhady a odpověďmi odevzdejte.

Úkol 1:

Pomůcky: igelitový sáček, syrové vajíčko, papír, tužka

Otázka: Kdo rozmáčkne syrové vejce v hrstí?

1) Nejdříve ve skupince odhadněte zda půjde rozmáčknout vajíčko, které bude zabaleno do igelitového sáčku. Odhady si zapište na papír.
2) Zabalte vajíčko do igelitového sáčku, musí tam být celé a nedělejte uzlík na sáčku.
3) Zkuste vajíčko v sáčku rozmáčknout, vyzkoušejte si všichni, vystřídejte se.
4) Podívejte se na odhady.
5) Zkuste přijít na to, proč se vajíčko rozbije/nerozbije a zapište.
6) Snažte se odpovědět na otázky a zapište na papír:

Jak se však může slabé kuřátko po 21 dnech vývoje samo vyklubat?

Kde by se dalo využít pevnosti skořápky vajíčka?

Bonus: Do igelitového sáčku vložte ruku s vajíčkem v dlani, zkuste opět stiskem rozbít. Co se stane? Zapište.

Úkol 2:

Pomůcky: 1 syrové vajíčko a 1 vařené vajíčko, papír, tužka

Otázka: Jak poznáte, které vejce je vařené a které syrové?

1) Nejdříve ve skupince odhadněte, které vajíčko je čerstvé a které vařené. Odhady zapište.
2) Vejce položte na hladkou desku a prsty je roztočte. Zkuste obě postupně.
3) Opět si zkuste zdůvodnit, které je vařené a které syrové a proč. Zapište.

Bonus: Roztočeného vejce se lehce dotkněte. Co se stane? Zapište.

Děti zkuste si doma ponořit do vody neuvařené 30 dní staré vejce a čerstvě snesené. Co se stane?

Úkol 1:

Odpovědi:

Při tvaru vejce se působící síla rozkládá rovnoměrně na celý jeho povrch. Situaci lze srovnat s rozložením síly na nosném oblouku budov. Vejce je chráněno před vnějšími vlivy a před tlakem kvočny.

Úkol 2:

Odpovědi:

Vařené vejce se roztočí značně rychleji než syrové. Při rychlém roztočení se vařené vejce vzpřímí na špičku.
Při zastavení prstem: Vařené vejce se zastaví, syrové bude pokračovat v pohybu.

Žloutek syrového vejce, který má větší hustotu než bílek, se při roztočení vychyluje ze své normální polohy. Proto je vejce nestabilní a nemůže se vzpřímit. Při krátkém zabrzdění se bílek a žloutek uvnitř syrového vejce otáčí dále a přivede vejce opět do rotace. Vařené vejce se chová jako tuhé těleso a stává se z něj setrvačník. Vzhledem k jeho tvaruje přirozená jeho snaha vzpřímit se.

Příloha č. 12 a)

Třetí kapitola

EMIL SE VYDÁVÁ NA CESTU

Zlé dny a chvíle, na které musíme čekat, jsou tu letem. Přihrnou se jako těžké černé dešťové mraky, které před sebou pohání bouře na obloze.

Zato radostné dny si dávají načas. Jako by rok byl bludištěm, z něhož se nemohou vymotat a najít cestu k nám.

Ale jednoho krásného rána jsou přece jen prázdniny! Probudíš se časně jako vždy a chceš vyskočit z postele! Potom si to rozmyslíš. Vždyť nemusíš do školy! Obrátíš se líně ke zdi a zavřeš oči.

Prázdniny! Ach! Zní to jako dvojitá porce zmrzliny se šlehačkou! A což teprve letní prázdniny!

Zamžouráš opatrně směrem k oknu a zjistíš, že svítí slunce. Nebe je modré. Na ořechu před oknem se nepohne ani lupínek. Strom vypadá, jako by stál na špičkách a nakukoval do ložnice. Jsi blažený, tichá radost tě proniká; kdybys nebyl tak líný, nejraději by ses klofl do nosu.

Ale pojednou se vymrštíš z postele, jako by tě něco bodlo. Hrome, vždyť musíš na dráhu! A dobalit kufr! Vyrazíš bos z ložnice a už v chodbě křičíš: „Maminko, kolik je vlastně hodin?“

Konečně stojí Emil na nádraží. Matka ho drží za ruku. Vrchní strážmistr Jeschke si výjimečně udělal na hodinu volno. Nese Emilovi kufřík a balíček s proviantem; zůstává trochu stranou, protože nechce rušit.

„Piš každý druhý den," prosí paní Tischbeinová. „Slí- bils mi sice, že nepoplaveš nikam daleko, ale klidná tak jako tak nebudu. Taková horda kluků! Co všecko se může stát!“

„No dovol,“ ohradil se Emil. „Snad mě znáš. Když něco slíbím, dodržím to. Ale o tebe mám starost, a to je horší. Co si tu beze mne celý čas počneš?“

„Ale vždyť mám práci. A když budu mít čas, půjdu na procházku. V neděli budeme chodit s Jeschkem na výlety. Ke Dvoru nebo do Ptačího údolí. Ovšem nebude-li mít službu. Jídlo si vezmeme s sebou. Když nebude mít volno, budu spravovat. Několik povlaků už nestojí za nic. Nebo ti napíšu dlouhý dopis, ano?“

„Ano. A hodně často, prosím tě,“ řekl Emil a stiskl jí ruku. „A kdyby něco bylo, zatelegrafuj! Hned bych přijel.“

„Co by mělo být?“ ptala se paní Tischbeinová.

„Člověk nikdy neví. Kdybys mě potřebovala — přijedu. A kdyby zrovna nejel vlak, přijechal bych pěšky. Už nejsem malý chlapec. Na to pamatuj! Nechci, abys mi zatajovala své starosti a všechno ostatní.“

Paní Tischbeinová na něho ulekaně pohlédla. „Copak ti něco tajím?“

Oba umlkli a hleděli na lesknoucí se koleje.
„Nemyslím zrovna nic určitého," řekl Emil. „Dnes večer, jakmile přijedu k moři, napíšu ti pohlednici. Ale možná že ji dostaneš až pozítří. Kdo ví, jak často tam nahoře u moře vybírají schránky."
„A já ti budu psát, jen co přijdu domů," prohlásila maminka. „Abys měl ode mne zprávu co nejdřív. Aby sis nepřipadal opuštěný."
A pak přirachotil vlak na Berlín. Sotva s hekáním zastavil, vřítil se strážmistr Jeschke do oddělení třetí třídy, a zajistiv u okna místo, vecpal pečlivě Emilův kufr do sítě na zavazadla; potom počkal, až přijde Emil.
„Děkuju ti," řekl Emil. „Jsi ke mně velmi laskav."
Jeschke mávl jenom odmítavě rukou. „To nestojí za řeč, chlapče." Vytáhl z kapsy tobolku, sáhl do ní a vtiskl Emilovi do ruky dvě pětimarky: „Malé kapesné. To se vždycky hodí. Měj se hezky! V příštích týdnech bude prý krásné počasí. V novinách to alespoň psali. A to, co jsem ti na Horním tržišti slíbil, samozřejmě dodržím. Každý den zajdu k mamince. Kdyby jen na hodinku."
Emil obě pětimarky pečlivě uschoval. Potom potřásl vrchnímu strážmistrovi rukou: „Děkuju ti, Jindřichu!"
„No dobře, hochu, není zač!" Jeschke se pokoušel zasunout kufr ještě trochu dál dozadu. „Jinak ti v první zatáčce spadne na hlavu," poznamenal. „Tak — a teď už musím jít." Vylezl z vlaku na perón a stoupl si za paní Tischbeinovou.
Paní Tischbeinová pokročila těsně k oknu, ze kterého Emil vyhlížel, a připomínala mu, aby nezapomněl srdečně pozdravovat babičku, Pony a všechny ostatní. „A nechoď do vody uhřátý. Mohla by tě ranit mrtvice!"
„A to by byla chyba!" zvolal Jeschke a rozpačitě se zasmál.
„Nezapomeň sníst všecko, co máš na cestu!" napomínala maminka. „Jinak ti chlebíčky ztvrdnou."
Přednosta stanice mávl výpravkou. Vlak sebou trhl.
„Nezapomeň na mne," řekl Emil. Ale vyslovil to tak" tiše, že mu matka neporozuměla. Byl pak skoro rád.
Vlak se zvolna rozjížděl.
„Ať tam nepomalováváte pomníky!" zvolal se smíchem vrchní strážmistr Jeschke.
A potom se už jen mávalo. *
Cesta uběhla tentokrát bez snění a bez krádeže.
Emil si vzal do vlaku učebnici zeměpisu — první díl, Německo — a honem se ještě důkladně poučoval o Lubeckém zálivu, planině Mecklenburské, Pomořanech, ostrovu Rujáně a baltském pobřeží. Učil se skoro jako ke zkoušce.
Byl prostě zvyklý dělat všechno důkladně. (Jsou věru horší návyky.)

Když si všecko, co v učebnici bylo, dvakrát pročetl, sklapl knihu, vyhlížel oknem a pozoroval krajinu, kterou vlak projížděl. Zatímco hleděl na dozrávající lány polí, honilo se mu to. co četl, hlavou páté přes deváté. Marné obléhání Stralsundu a Holštýnské Švýcary, gotické stavby z cihel, rodiště polního maršálka Bliichera, křídová skaliska ostrova Rujany, mecklenburský chov dobytka, uhelné doly, jalovcová kořalka, liibecký marcipán, přistání Gustava Adolfa švédského, kantor Buxtehude, všechno se mu v mysli smíchalo, jako když otáčíme kaleidoskopem.
Aby se uklidnil, pustil se do jídla. Po chlebech se jen zaprášilo. Papír vyhodil z okna. Zachrastil, zašustil a nakonec zůstal ležet na záhonu dýní, který náležel k domku železničního hlídače. Závory byly spuštěny. Za nimi stál vůz. Vedle kočího seděl kluk a mával na něho. Emil mu zamával na oplátku.
Lidé vystupovali. Lidé nastupovali. Občas vylezl do vagónu průvodčí a tlustou tužkou přeškrtával cestujícím na rubu jízdenky.
Jak vidíte, pořád byla nějaká změna.
A mnohem, mnohem rychleji než tenkrát před dvěma lety přiblížil se vlak k hlavnímu městu Německa.
To je vždycky tak. Ať je to malá procházka, nebo cesta vlakem — podruhé nám připadá tatáž trať mnohem kratší než poprvé. (Tohle mimochodem neplatí jenom o vzdálenostech. jež lze měřit na metry a centimetry.)
Babička a Pony na nádraží v Bedřichově třídě procházely právě uzávěrou nástupiště. „Neutíkej," napomínala vnučku babička. „Starý člověk není rychlík." Černý klobouček se jí pošoupl na stranu.
„Emil tu za minutu bude," odsekla Pony netrpělivě.
„Taky jsme mohly přijít o něco přesněji." Babička rázně pohodila hlavou a klobouček se jí svezl ještě víc na stranu. „Nemůžeš přijít přesněji než přesně. To není možné. O půl hodiny dřív je stejně nepřesné jako o hodinu později."
Pony chtěla vlastně odporovat, ale vtom ji zahlédl Profesor, přistoupil k ní a smekl čepici: „Dobrý den, dámy!" pozdravil.
Popadl Ponin kufřík a razil ženám cestu.
„Dobrý den, pane velkostatkáři," odpověděla babička.
Zasmál se a vedl hosty k rodičům. Soudní rada Haberland pozdravil starou paní a děvčátko a představil jim svou ženu. Paní Haberlandová, Profesorova matka, byla hezká a roztomilá, ne větší než její synek. Vedle svého muže, hubeného dlouhána, vypadala jako holčička.
Pony se několikrát uklonila a vyřídila pozdrav a poručení od rodičů. Babička podotkla, že ještě nikdy nebyla u moře a že se moc těší.
Potom se všichni odmlčeli a čekali na Emila. Nečekali dlouho. Vlak se blížil, vjel s rachotem do nádraží a zastavil. Cestující vystupovali.

„Že ten kluk zase vystoupil u »Zoologické zahrady«," zabručela Pony. Ale vtom už se kluk soukal z vagónu a táhl za sebou kufr. Pátravě se rozhlédl, spatřil je, usmál se a přiběhl. Postavil kufr na zem, vlepil babičce pusu a podal Profesorovým rodičům ruku. Pony řekl: „Jeminánku, tys ale vyrostla!"
Naposled se přivítal s Profesorem. Oba si při tom po
čínali velmi formálně. To bývá vždycky, když se kluci dlouho nevidí. (Za deset minut se to zase poddá.)
„Gustav jel už časně ráno na motorce," hlásil Profesor.
„Aha!" prohodil Emil.
„Pozdravuje tě."
„Děkuju."
„A malý Dienstag odjel už včera večer."
„Nejel do Nauheimu?"
„Ne. Lékař dovolil jeho mamince jet k moři."
„To je báječné!" zvolal Emil.
„Viď?" řekl Profesor.
Potom oba rozpačitě umlkli. Soudní rada zachránil situaci. Ťukl třikrát vycházkovou holí o zem. „Pozor! Teď jedeme na štětínské nádraží. Vezmu dva taxíky. V jednom pojedou dospělí, v druhém děti."
„A já?" zeptala se Pony.
Všichni se bezděčně dali do smíchu. Kromě Pony, toť se ví! Ta byla trochu dotčena. „Dítě už nejsem," řekla, „a dospělá taky ještě nejsem. Tak co vlastně jsem?"
„Hloupá holka," rozhodla babička. „Za trest pojedeš s dospělými. Abys viděla, že jsi ještě dítě."
Měla toho Pony zapotřebí?
Na Štětínském nádraží poobědvali. Potom sedli do vlaku, který je měl odvézt k Baltskému moři. A jelikož přišli včas, dostali celé kupé pro sebe, ačkoli byl prázdninový nával. Vlak byl přecpán dětmi, kbelíčky, praporečky, míči, lopatičkami, slupkami z pomerančů, sklapnutými lehátky, sáčky s třešněmi, balónky, smíchem a řevem. Byl to náramně veselý vlak. Z otevřených oken vagónů pronikal do tichého kraje křik a rámus.
Sosny se lehce nakláněly v letním vánku. A šeptaly si:
„Začínají letní prázdniny."
„Ach proto!" zabrumlal jeden prastarý buk.

Úryvek:
KASTNER, E. Emil a detektivové. Praha : XYZ, 2010. ISBN 978-80-7388-304-1

Příloha 12 b)

Otázky:

01) Jak se jmenovali hlavní postavy?

02) Kde se odehrává příběh?

03) Víte, kde se platilo markou? Čím se tam platí teď?

04) Pomohlo k dopadení lupiče, že v kupé seděl ještě někdo další?

05) Jaké alibi si lupič vymyslel?

06) Jakými dalšími způsoby se snažil lupič obhájit? Podařilo se mu to?

07) Zkus charakterizovat lupiče i Emila – vlastnosti.

08) Co nakonec Emilovi pomohlo vyzrát na lupiče?

09) Bylo ti Emila líto?

10) Jak bys reagoval ty?

11) Zkus vysvětlit
- Dával pozor jako ohař.
- Jako by je uštkla zmije.
- Vyťal políček, až to mlasklo.
- Všiváci.

12) Kdo je pro vás spratek?

13) Kdo je přednosta stanice?

14) Co se ti na příběhu líbilo / nelíbilo.

15) Zkus domyslet, jak příběh mohl začít a jak skončit.

16) Pro rychlíky: znáš podobný příběh? Popiš.

---------- ROZSTŘIHNOUT ZDE ----------

Odpovědi:

01) Gustav, profesor, Grundeise – lupič, Emil.
02) Banka, vlak, stanice.
03) Německo, eurem.
04) Nebylo to zapotřebí.
05) Že bydlí v hotelu Kreid.
06) Jiné jméno, přísahal na čest.
08) Že měl peníze přišpendlené, byla tam v nich díra.

Příloha č. 13

VĚTŠÍ SPODN_ RET
STRN_ŠTĚ NA BRADĚ

SVĚDEK EMIL,VYSOKÝ, NÁM VYLOŽIL, POPIS PACHATELE, KTERÝ ZNÍ, LUPIČ
MÁ, LYSÉ ČELO, TMAVÉ VLASY, PROŘÍDLÉ VLASY, ÚZKÉ OBOČÍ, MÍRNĚ
ŠIKMÉ OČI, HRANATÉ BRÝLE, PRŮHLEDNÉ BRÝLE, NEMYTÉ UŠI, MALÝ NOS,
ŠPIČATÝ NOS, TROJÚHELNÍKOVITÝ KNÍR, ÚZKÝ KNÍR,
PLNÉ RTY, ŠIROKÉ RTY, VĚTŠÍ SPODNÍ RET, STRNIŠTĚ NA BRADĚ

SVĚDEK EMIL,VYSOKÝ, NÁM VYLOŽIL, POPIS PACHATELE, KTERÝ ZNÍ, LUPIČ
MÁ, LYSÉ ČELO, TMAVÉ VLASY, PROŘÍDLÉ VLASY, ÚZKÉ OBOČÍ, MÍRNĚ
ŠIKMÉ OČI, HRANATÉ BRÝLE, PRŮHLEDNÉ BRÝLE, NEMYTÉ UŠI, MALÝ NOS,
ŠPIČATÝ NOS, TROJÚHELNÍKOVITÝ KNÍR, ÚZKÝ KNÍR,
PLNÉ RTY, ŠIROKÉ RTY, VĚTŠÍ SPODNÍ RET, STRNIŠTĚ NA BRADĚ

SVĚDEK EMIL,VYSOKÝ, NÁM VYLOŽIL, POPIS PACHATELE, KTERÝ ZNÍ, LUPIČ
MÁ, LYSÉ ČELO, TMAVÉ VLASY, PROŘÍDLÉ VLASY, ÚZKÉ OBOČÍ, MÍRNĚ
ŠIKMÉ OČI, HRANATÉ BRÝLE, PRŮHLEDNÉ BRÝLE, NEMYTÉ UŠI, MALÝ NOS,
ŠPIČATÝ NOS, TROJÚHELNÍKOVITÝ KNÍR, ÚZKÝ KNÍR,
PLNÉ RTY, ŠIROKÉ RTY, VĚTŠÍ SPODNÍ RET, STRNIŠTĚ NA BRADĚ

SVĚDEK EMIL,VYSOKÝ, NÁM VYLOŽIL, POPIS PACHATELE, KTERÝ ZNÍ, LUPIČ
MÁ, LYSÉ ČELO, TMAVÉ VLASY, PROŘÍDLÉ VLASY, ÚZKÉ OBOČÍ, MÍRNĚ
ŠIKMÉ OČI, HRANATÉ BRÝLE, PRŮHLEDNÉ BRÝLE, NEMYTÉ UŠI, MALÝ NOS,
ŠPIČATÝ NOS, TROJÚHELNÍKOVITÝ KNÍR, ÚZKÝ KNÍR,
PLNÉ RTY, ŠIROKÉ RTY, VĚTŠÍ SPODNÍ RET, STRNIŠTĚ NA BRADĚ

SVĚDEK EMIL,VYSOKÝ, NÁM VYLOŽIL, POPIS PACHATELE, KTERÝ ZNÍ, LUPIČ
MÁ, LYSÉ ČELO, TMAVÉ VLASY, PROŘÍDLÉ VLASY, ÚZKÉ OBOČÍ, MÍRNĚ
ŠIKMÉ OČI, HRANATÉ BRÝLE, PRŮHLEDNÉ BRÝLE, NEMYTÉ UŠI, MALÝ NOS,
ŠPIČATÝ NOS, TROJÚHELNÍKOVITÝ KNÍR, ÚZKÝ KNÍR,
PLNÉ RTY, ŠIROKÉ RTY, VĚTŠÍ SPODNÍ RET, STRNIŠTĚ NA BRADĚ

MAL_ NOS

PROŘ_DLÉ VLASY

ŠP_ČATÝ NOS

TROJÚHELNÍKOVITÝ KN_R

Ú_KÝ KNÍR

PLNÉ RT_

Š_ROKÉ RTY

SVĚDEK EM_L
NÁM V_LOŽIL

V_SOKÝ
POP_S PACHATELE
KTERÝ ZN_
LUP_Č MÁ
L_SÉ ČELO

Příloha č. 14

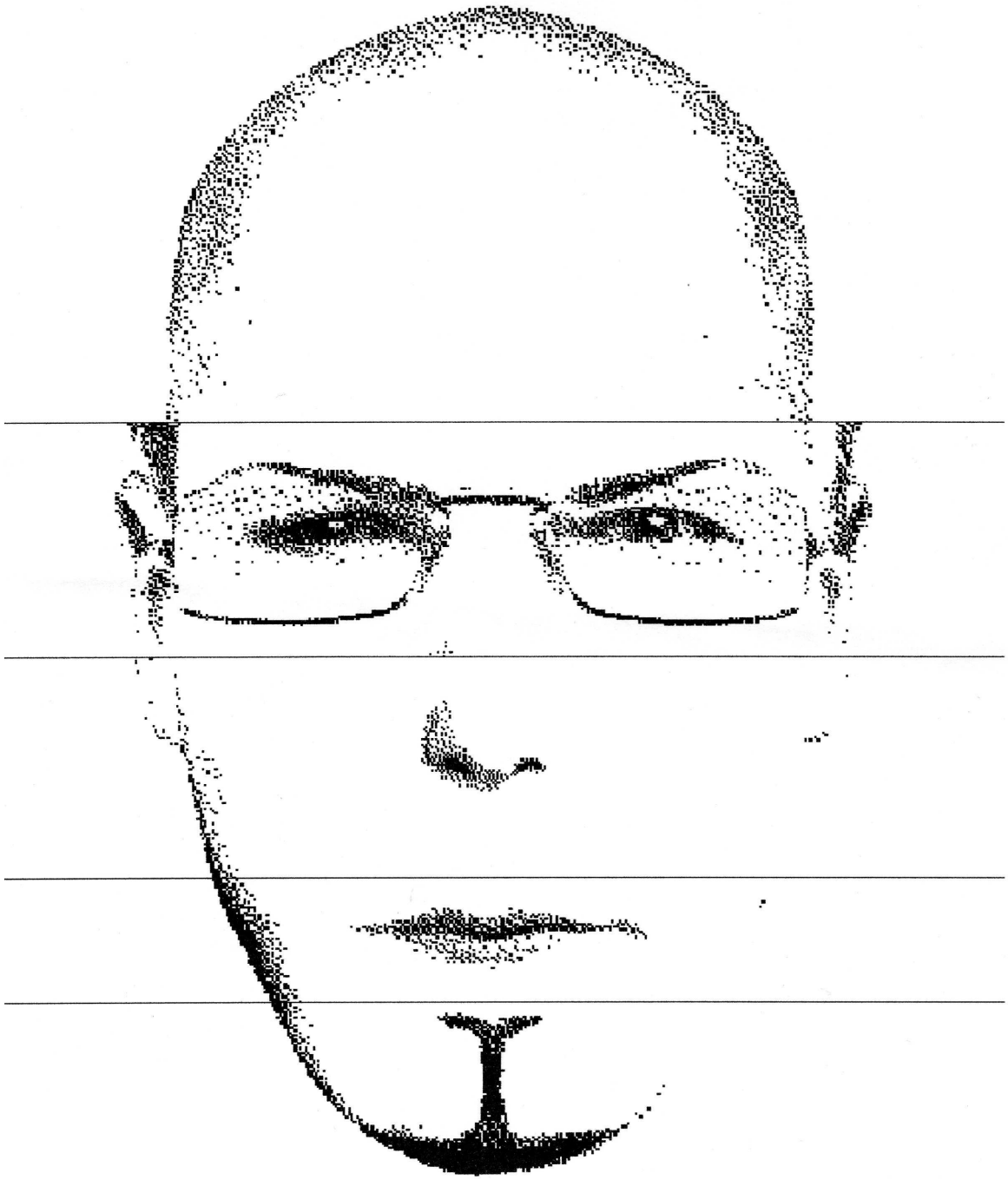

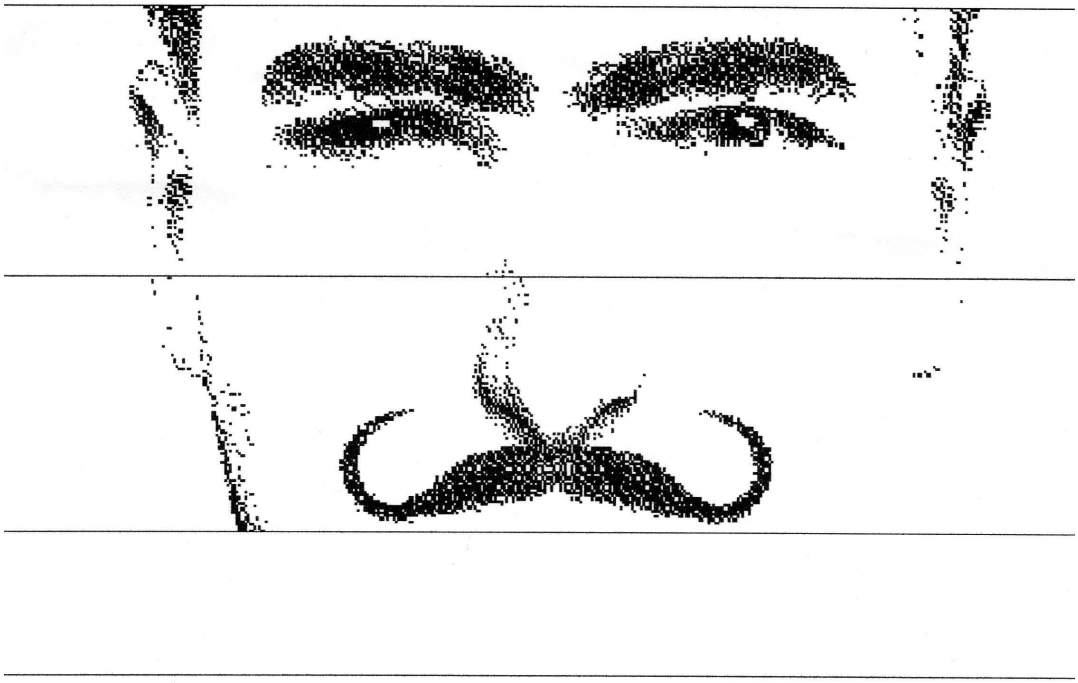

Příloha č. 15

OSVĚDČENÍ ŠPIČKOVÉHO
DETEKTIVA

JMÉNO .....

PŘÍJMENÍ .....

Úspěšně absolvoval následující kurzy:
sledování - zjišťování otisků - obhlídka místa činu - analýza záchytných bodů - luštění šifer - identifikace podezřelých.

Datum .....

Místo .....

Osvědčení udělil:

PRŮKAZ DETEKTIVA

JMÉNO .....

PŘÍJMENÍ .....

ADRESA .....

.....

OTISK PRSTU

DATUM A MÍSTO NAROZENÍ .....

NÁRODNOST ..... PODPIS .....

Příloha č. 16

PEDAGOGICKO-PSYCHOLOGICKÁ PORADNA SOKOLOV
K.H. Máchy 1276, 356 00 SOKOLOV

telefon: 352 604 964 e-mail: ppp.sokolov.@volny.cz www stránky: www.volny.cz/ppp.sokolov

DOTAZNÍK PRO ŠKOLU

Žák / žákyně Vaší školy bude odborně vyšetřen/a v PPP - Sokolov.
K tomu však potřebujeme i Vaši spolupráci, která je pro nás velkou pomocí. Žádáme Vás o vyplnění tohoto dotazníku, u některých položek stačí zatrhnout vhodnou formulaci, u ostatních můžete být docela struční. Nejste-li si jisti svou odpovědí, nemusíte všechny rubriky vyplňovat. Vaše odpovědi budou považovány za naprosto důvěrné, určené pouze pro účely pracovníků PPP (podle zákona č. 101/2000 Sb. - o ochraně osobních údajů).
Děkujeme Vám za důvěru a spolupráci.

Pracovníci PPP Sokolov

Jméno a příjmení dítěte:.....
Datum narození dítěte:.....
Bydliště: .....
Navštěvuje školu: ..... Třída: .....

CHOVÁNÍ A PROSPĚCH DÍTĚTE:
Na posledním školním vysvědčení mělo tyto známky:
Chování:..... Neomluvená absence: .....

Prospěch:
Český jazyk: ..... Cizí Jazyk: .....
Matematika: ..... Prvouka: .....
Vlastivěda (dějepis): ..... Přírodověda (biologie): .....
Občanská výchova: ..... Chemie: .....
Fyzika:..... Tělesná výchova: .....
Výtvarná výchova:..... Hudební výchova: .....
Pracovní vyučování:..... Rodinná výchova: .....
Opakovalo některý ročník: ano – ne ..... Který? .....
Proč? .....

POSOUZENÍ DÍTĚTE VE ŠKOLE:
Osobní tempo: výrazně rychlé – spíše rychlé – průměrné – pomalé – výrazně zpomalené
Pozornost (při učení): spíše nadprůměrná – průměrná – roztěkanost – výrazná nesoustředěnost
Paměť (sluchová i zraková): velmi dobrá – průměrná – podprůměrná – snížená
Vyjadřovací schopnost: bohatý slovní – výborná – velmi dobrá – průměrná – chudší slovní zásoba – výrazně chudá
Řečová reprodukce: nadměrně povídavé – přiměřená slovní produkce – zamlklé – odmítá komunikovat
Samostatnost v učení: zcela samostatné – spíše samostatné – průměrně samostatné – vyžaduje dopomoc – zcela nesamostatné
Nadání: výrazně nadprůměrné – mírně nadprůměrné – průměrné – podprůměrné – defektní
Kázeň: úzkostlivě ukázněné – přiměřeně ukázněné – občas neukázněné – velmi neukázněné (neovládá se)
Postoj ke školní práci: nadměrný zájem – přiměřeně zaujaté – nestálý zájem – bez zájmu o školu
Úsilí: mimořádná píle – spíše pilné – průměrné úsilí – pracuje povrchně – zcela chybí píle
Sebedůvěra a sociální jistota: přeceňuje se – spíše zvýšená – přiměřená – sklon k nejistotě – podceňuje se – sklon k pocitům méněcennosti
Celková vyváženost v chování dítěte: výrazně neklidné (hyperaktivní) – občas neklidné – spíše klidné – velmi klidné (vyrovnané)
Speciální schopnosti, nadání, přednosti: ……
……

Zvláštní obtíže, poruchy (zaškrtněte):

bolesti hlavy	plachost	toulavost, záškoláctví	poruchy spánku
křeče, záchvaty	úzkost, strach	agresivita	poruchy příjmu jídla
výbuchy zlosti	nervozita	ničení věcí	poruchy řeči
pomočování	hyperaktivita	zcizování věcí	sexuální poruchy
vzdor, odmlouvání	velmi pomalé tempo	nepořádnost	neobratný, nezručný

Poruchy smyslových orgánů: (např. krátkozrakost, nedoslýchavost) ……
……
Lateralita: pravorukost – levorukost – střídá ruce – jinak: ……
Jiné obtíže: ……
……
……

PORADENSKÁ A NÁPRAVNÁ PÉČE:

Jakou péči již věnovala škola k odstranění výukových obtíží žáka/žákyně: ……
……
……
Doučování: individuální – skupinové
Nápravná cvičení: v rámci vyučování – v rámci školní nápravné péče skupinově – v rámci školní nápravné péče individuálně
Č**etnost prováděné nápravné péče:** denně – týdně – nárazově dle potřeby, jak často: ……
……
Délka nápravné péče: do 15 minut – do 30 minut – více ……
Dosud použité nápravné metody a pomůcky: ……
……

POSOUZENÍ DÍTĚTE MIMO ŠKOLNÍ VYUČOVÁNÍ:

Dítě znám i z doby mimo vyučování: velmi dobře – dobře – částečně – neznám
Zájmy a záliby dítěte: sport – hudba – výtvarné a rukodělné činnosti – jiné: ……
……
Zájmová činnost: organizovaná (kroužek, oddíl) – neorganizovaná – bez cílené zájmové činnosti
Dítě se připravuje na školu: samostatně – s dopomocí (koho): ……
Jak se chová dítě k jiným dětem: spíše chce vést – spíše se podrobuje – straní se dětí – vyvolává konflikty
Jak se chovají jiné děti k němu: dítě je středem zájmu ostatních (vůdčí typ) – přijímáno bez obtíží – spíše se drží stranou ostatních dětí (má pouze jednoho kamaráda) – nevyhledává děti (samotář) – odmítáno dětmi – podezření na šikanování
Znám rodinné prostředí dítěte: velmi dobře – dobře – částečně – neznám
Rodina je úplná: ano – ne
Dítě je převážně vychováváno: matkou – otcem – oběma rodiči – jinou osobou ……
Rodinná výchova je: rozmazlující – nezdravě shovívavá – přiměřená – pedantská – extrémně přísná
Postoje rodičů ke škole a školní nápravné péči (je-li realizována): ……
……
Postoje dítěte k rodičům: ……
……

ZÁVĚR:

Navrhuji tato opatření: ……
……
Chcete-li nám ještě něco sdělit, můžete zde (event. přiložte k dotazníku přílohu): ……
……
……

Datum vyplnění: ……

……
Jméno a podpis třídního učitele

Příloha č. 17

PEDAGOGICKO-PSYCHOLOGICKÁ PORADNA SOKOLOV
K.H. Máchy 1276, 356 00 SOKOLOV

telefon: 352 604 964 e-mail: ppp.sokolov.@volny.cz www stránky: www.volny.cz/ppp.sokolov

DOTAZNÍK PRO RODIČE.

Vaše dítě bude odborně vyšetřeno v PPP - Sokolov.
K tomu však potřebujeme i Vaši spolupráci. Vaše odpovědi budou považovány za naprosto důvěrné, určené pouze pro účely pracovníků PPP (podle zákona č. 101/2000 Sb - o ochraně osobních údajů).

Děkujeme Vám za důvěru a spolupráci. Pracovnici PPP Sokolov

Jméno a příjmení dítěte: ……
Datum narození dítěte: .....
Bydliště: .....
Navštěvuje školu: ..... Třída: .....

Matka dítěte: vlastní - nevlastní
Jméno a příjmení: ..... Dat. nar: .....
Dosažené vzdělání: .....
Zaměstnána – pracoviště: ..... Tel: .....
Zdravotní stav: .....

Otec dítěte: vlastní - nevlastní
Jméno a příjmení: ..... Dat. nar: .....
Zaměstnán – pracoviště: ..... Tel: .....
Dosažené vzdělání: .....
Zdravotní stav: .....

Sourozenci: nemá / má (jméno, příjmení a datum narození):
.....
.....

Vztahy mezi dítětem a sourozenci: málo žárlivé - občas žárlí - velmi žárlivé
Průběh těhotenství a porodu: porod normální - komplikovaný - dítě křišeno
dítě v inkubátoru - mělo novorozeneckou žloutenku
Váha dítěte: ..... míra: .....

Psychomotorický vývoj dítěte: sezení ..... chůze .....
Vývoj řeči u dítěte: přiměřený - pomalejší průběh – opožděný
Navštěvovalo logopedickou ambulanci ne - ano (uveďte obtíže v řeči):
.....
V rodině se hovoří: česky - dvojjazyčně - vícejazyčně (uveďte jakou řečí) .....
Dítě navštěvovalo (nenavštěvovalo) Mateřskou školu v: .....

Chování dítěte v MŠ: .....
Dává přednost: pravé ruce - levé ruce - střídá pravou a levou ruku
V rodině se vyskytuje levorukost: ne - ano (u koho) .....
Zdravotní stav dítěte: uveďte nemoci, na které se léčí .....
.....
Porucha zraku nebo sluchu se vyskytuje: ne – ano (jaká) .....

Zvláštní obtíže, poruchy u dítěte: (zaškrtněte)

bolesti hlavy	plachost	toulavost	poruchy spánku
křeče, záchvaty	úzkost, strach	agresivita	poruchy příjmu jídla
výbuchy zlosti	nervozita	ničení věcí	poruchy řeči
pomočování	hyperaktivita	zcizování věcí	sexuální poruchy

Uveďte jméno dětského lékaře, kterého navštěvujete: .....

POSOUZENÍ DÍTĚTE RODIČI:

Nadání dítěte: spíše nadprůměrné - průměrné - lehce podprůměrné - velmi podprůměrné

Sebedůvěra: přeceňuje se - spíše zvýšena - přiměřená - má sklon k nejistotě - podceňuje se - trpí pocity méněcennosti

Kázeň: úzkostlivě ukázněné - spíše nadprůměrná - průměrná - spíše neukázněné - velmi neukázněné (neovládá se)

Pozornost (při hře, četbě, učení); spíše nadprůměrná - průměrná - spíše podprůměrná - výrazná nesoustředěnost

Osobní tempo: výrazně zrychlené - spíše rychlé - průměrné - zpomalené - výrazně zpomalené

Samostatnost dítěte (při učení, hře, pracovní činnosti): zcela samostatné (nepotřebuje dopomoc) - přiměřeně samo statné - občas vyžaduje dopomoc - zcela nesamostatné

Úsilí (při učení, pracovní činnosti): spíše nadprůměrné - průměrné - podprůměrné - výrazně oslabené (při neúspěchu se snadno vzdává)

Postoj k učení: nadměrný zájem - přiměřený zájem - podprůměrný zájem - zcela bez zájmu o učení

Speciální schopnosti dítěte (nadání):

.....

.....

Zájmy a záliby dítěte: .....

Dítě se připravuje na školu: samostatně - s dopomocí (koho) .....

Jak se chová dítě k jiným dětem: spíše chce vést - spíše se podrobuje - straní se dětí (samotář) - vyvolává konflikty

Jak se chovají jiné děti k němu: dítě středem zájmu ostatních (vůdčí typ) - přijímáno bez obtíží (má několik kamarádů, kamarádek) - spíše se drží stranou ostatních dětí (má jen jednoho kamaráda, kamarádku) - odmítáno dětmi (šikanování)

Dítě je převážně vychováváno: matkou - otcem - oběma rodiči -jinou osobou .....

Na dítě působí nejúčinněji výchovný postup: domluva-zákaz oblíbené činnosti - postrašení- tělesný trest (plácnutí)

POSOUZENÍ DÍTĚTE VE ŠKOLE:

Prospěch dítěte: nadprůměrný - průměrný - podprůměrný - velmi podprůměrný

Chování dítěte: bez obtíží - občas obtíže - trvale výrazné obtíže

Postoj učitelů k dítěti: .....

Postoj dítěte ke škole (učiteli): .....

Čím by chtělo dítě být, až bude dospělé: .....

Dítě již bylo vyšetřeno v Pedagogicko-psychologické poradně:

ne/ano (kdy a kde): .....

Datum vyplnění: .....

.....

Podpis rodiče (zákonného zástupce):